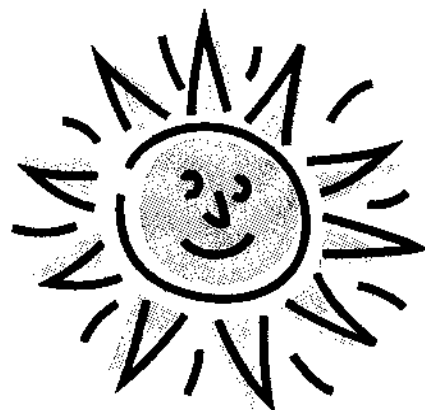

Kurdi Napsugár Óvoda és Konyha

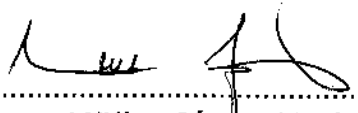

MICI MACI

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Hatálybalépés időpontja: 2023. január 1.

Intézmény OM azonosítója: 202115	Készítette: Kurd Napsugár Óvoda és Konyha nevelőtestülete
Legitimációs eljárás – Az érvényességet igazoló aláírások	
KNÓ/20/2/2023 határozatszámon elfogadta: Becker Erika óvodapedagógus nevelőtestület nevében	Véleménynyilvánítók: Szentos Vivien elnök Szülői Szervezet nevében
KNÓ/20/3/2023 határozatszámon jóváhagyta: Ignáczné Szénai Dorottya intézményvezető Ph.	
Egyetértését kinyilvánító: Müller János Norbert fenntartó Kurd-Csibrák Önkormányzatok Óvodai Társulása elnöke Óvodai Társulása 7226 Kurd, Petőfi u. 11. Adószám: 15820079-1-17	
Hatályos: a kihirdetés napjától 2023. január 1.	
Dokumentum jellege: nyilvános	
Iktatószám: KNÓ/20/2023	

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

Pedagógiai programunk 2023. január 1-jén lép életbe

Érvényességi ideje: visszavonásig

A pedagógiai program módosításának oka:

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet változása (jogszabályi változás)

A nyilvánosság biztosítása:

Pedagógiai programunk Kurd Község Önkormányzatának honlapján olvasható az óvoda mindkét öltözőjében és az óvodavezetői irodában megtekinthető.

Honlap: www.kurd.hu

Pedagógiai program jogszabályi háttere

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Az óvoda hatályos szabályzatai

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	8
1.1. Az intézmény jellemző adatai	8
1.2. Az intézmény bemutatása	10
2. A MICI-MACI PROGRAM FELFOGÁSMÓDJA, NÉZŐPONTJAI	11
2.1. A program előzménye	11
2.2. Programunk.....	11
3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	13
3.1. Gyermekekép	13
3.2. Óvodakép.....	13
3.2.1. Óvodánk alapelvei.....	14
3.2.2. Óvodai nevelésünk célja.....	15
4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	16
4.1. Az egészséges életmód alakítása.....	16
4.1.1. Óvodánk egészségfejlesztő programja	18
4.1.2. A fenntartható fejlődést szem előtt tartó környezettudatos magatartásforma megalapozása	28
4.4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	32
4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	34
4.3.1. Értelmi nevelés.....	34
4.3.2. Anyanyelvi nevelés.....	36
4.4. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése	39
4.4.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	39
4.4.2. Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek	42
5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	43
5.1. Személyi feltételek.....	43
5.1.1. Pedagóguskép	44
5.1.2. Dajkakép.....	44
5.2. Tárgyi feltételek	45
5.3. Csoportszervezési szempontok	46
5.4. Szervezeti és időkeretek	46
5.4.1. Hetirend	47
5.4.2. Napirend	47
5.5. Az óvodai csoport kötelező dokumentumai.....	48

5.5.1. Csoportnapló.....	48
5.5.2. Egyéni fejlesztési napló.....	50
5.6. Az óvoda kapcsolatai.....	50
5.6.1. Közvetlen partnerkapcsolatok	51
5.6.2. Közvetett partnerkapcsolatok.....	53
5.7. Az óvoda hagyományai, ünnepei	54

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ

ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....

6.1. Játék	56
6.2. Verselés, mesélés	59
6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	63
6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	65
6.5. Mozgás	68
6.6. A külső világ tevékeny megismerése.....	71
6.7. Munka jellegű tevékenységek	74
6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	76
6.9. A tevékenységek tervezésének gyakorlata óvodánkban.....	78

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....

7.1. Az egészséges életmód alakításának érdekében.....	81
7.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés területén.....	82
7.3. Értelmi és anyanyelvi nevelés	83
7.4. Játék	84
7.5. Verselés, mesélés	85
7.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	85
7.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	85
7.8. Mozgás	86
7.9. A külső világ tevékeny megismerése.....	86
7.10. Munka jellegű tevékenységek	87
7.11. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	88

8. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

9. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ...

10. MELLÉKLET

A Kurdi Napsugár Óvoda és Konyha német nyelvi programja –

Német, mint idegen, második nyelv az óvodában – kétnyelvű

óvodai nevelés bevezetése.....

93

11. PROGRAMUNK BEVÁLÁSÁNAK ELLENŐRZÉSE, ÉS ÉRTÉKELÉSE	
- INTÉZMÉNYI ÖNÉRTÉKELÉS	100
12. FELHASZNÁLT IRODALOM.....	101

1. BEVEZETÉS

1.1. Az intézmény jellemző adatai

A közoktatási intézmény neve:

Kurdi Napsugár Óvoda és Konyha

A közoktatási intézmény székhelye:

7226 Kurd, Petőfi Sándor u. 15.

Telefon: 06 74 401-604, +36 70 654 0927

E-mail: ovi.kurd@gmail.com

A közoktatási intézmény alapítója:

Kurd–Csibrák Önkormányzatok Óvodai Társulása

7226 Kurd, Petőfi Sándor u.11.

A közoktatási intézmény fenntartója:

Kurd–Csibrák Önkormányzatok Óvodai Társulása

7226 Kurd, Petőfi Sándor u.11.

A közoktatási intézmény alapító okiratának törzskönyvi azonosító száma:

415804

A közoktatási intézmény OM azonosítója:

202115

Az intézmény főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása

szakágazati szám	szakágazat megnevezése
851020	óvodai nevelés
562912	gyermekétkeztetés
562900	egyéb vendéglátás

Az intézmény alaptevékenysége

A költségvetési szerv alaptevékenysége: az óvodában a gyermekeket 3 éves korától, illetve szabad férőhely esetén 2,5 éves korától a tankötelezettség kezdetéig neveli az intézmény a helyi nevelési program szerint. Az óvodai nevelés a gyermek fejlődéséhez szükséges, teljes óvodai életet magában foglaló foglalkoztatások keretében folyik, ennek keretében ellátja a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben, a gyermekek napközbeni ellátásával kapcsolatos feladatokat is. Ellátja azon sajátos nevelési igényű, akik különleges bánásmódot igénylő, a szakértői bizottság szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek gondozását, akik a csoport működési keretei közé illesztve fejleszthetők. Ellátja továbbá a gyermekétkeztetés és munkahelyi étkeztetés feladatait, ennek keretében ellátja az óvodai ellátottak, és munkahelyi étkeztetés, intézményen kívüli étkeztetés keretében az általános iskolai étkeztetést, valamint egyéb étkeztetés keretében a szociális étkeztetést a fenntartói önkormányzatok számára.

Az intézmény alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti besorolása

	kormányzati funkció szám	kormányzati funkció megnevezése
1.	013390	Egyéb kiegészítő szolgáltatások
2.	049010	Máshova nem sorolható gazdasági ügyek
3.	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
4.	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
5.	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

6.	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
7.	096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
8.	104037	Intézményen kívüli gyermekétkeztetés
9.	107051	Szociális étkeztetés szociális konyhán

Az intézménybe felvehető maximális gyermeklétszám: 50 fő

1.2. Az intézmény bemutatása

Óvodánk 1907-ben épült. Kezdetben és mai is két óvodai csoport elhelyezésére alkalmas.

Az intézmény a falu közepén helyezkedik el. Gyalog és autóval is jól megközelíthető.

A szülők foglalkoztatottságának növekedésével, a három éves kortól kötelező óvodakezdéssel megnőtt az óvodába járó gyermekek száma, egyre korábbi életkorban és naponta hosszabb időt töltenek az óvodában. Sok a három gyermeket nevelők családok száma is. A legtöbb család jövedelmi forrása alacsony, ezért igénybe tudják venni az ingyenes étkezést.

Csibrákról és Gyulajról is járnak hozzánk gyermekek. Utaztatásukat falubuszokkal oldjuk meg.

A társadalmi változások következtében megváltozott a családi élet. A szülők, nagyszülők dolgoznak, keveset van együtt a család. Egész napjukat a gyermekek távol a családjuktól, az óvodában töltik. A családok nem érnek rá arra, hogy a világot a gyermekekkel közösen fedezzék fel. Ezek a változások új feladatokat rónak az óvoda dolgozóira.

A család szerepét nem tudjuk magunkra vállalni, de családias, szeretetteljes légkör kialakításával segítjük, hogy az óvodai nevelés valóban a családi nevelés kiegészítője legyen.

2. A MICI-MACI PROGRAM FELFOGÁSMÓDJA, NÉZŐPONTJAI

2.1. A program előzménye

1997/1998-as nevelési évben nevelőtestületünk elkészítette helyi pedagógiai programunkat az *Óvodai nevelés játékkal, mesével* (nevelési program óvodák számára Zilahi Józsefné, Stöckert Károlyné, dr. Ráczné dr. Főző Klára) c. program alapján.

Nevelő – oktató munkánk 1999. szeptember 1-től e pedagógiai program szerint folyik.

Az időközben többször módosított köznevelési törvény, a változó rendelkezések, törvényi megfeleltetés, a fenntartói kompetencia változása, a szervezeti átalakulás valamint programunk felülvizsgálata és értékelése után nevelőtestületünk úgy döntött, hogy a pedagógiai programunkat átláthatóbbá tesszük, szerkezetét megváltoztatjuk.

2.2. Programunk

- Gyermekközpontú, mert biztosítja az óvodás korú gyermek fejlődésének optimális feltételeit.
- Személyiségközpontú, mert törekszik a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására.
- Játékközpontú, mert a mással nem helyettesíthető szabad játékot helyezi mindenek fölé.

Helyi pedagógiai programunk alapjául egy olyan minősített programot választottunk, amellyel helyi szokásainkra, értékeinkre építhetünk. Olyan nevelési modellt, amely gyermeklélektani, játékszichológiai alapokra épül. Egyenlő esélyt nyújt minden gyermek számára, hogy képességeik, tehetségük kibontakozzon.

Hisszük és valljuk:

- Az óvodáskor életeleme a játék, abban él, abban fejlődik.
- A gyermekek nyelve a mese: világról alkotott képüket megjelenítve a legalkalmasabb közvetítőeszköz a világ megismerésére. A mesét megérti, elképzei, ezáltal gyarapodik szókincse, fejlődnek értelmi képességei, érzelmi, szociális, akarat tulajdonságai.
- Mozgás, zene, kép, szó együtt alkotják az óvodai anyanyelvi nevelés jelrendszerét, amelynek megjelenési formája a játék és a mese.

A játék az óvodás gyermek legkedveltebb tevékenysége és az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Felfogásunk szerint a gyermekkor a legtagabb értelemben vett tanulásnak és az életfontosságú beállítódásoknak a kora.

A nevelés óvó-és értékmegőrző szerepét hangsúlyozzuk, és a köré csoportosítjuk az egyéb tevékenységeket.

Az óvónő szabadsága az idő kezelésében, a játékok tartalmához illő szervezeti formák megtalálásában, a gyermeki műveltség anyagának a mindenkor helyzethez illő összeválogatásában valósulhat meg.

A program pillérei:

- két részben osztott csoport szervezése,
- a játékok elkezdése, variálása, befejezése, a mesék elmondása, ismétlése a megszokott óvodai időbeosztásnál lassúbb tempót igényel. Alapegységek az évszakok, jeles napok, ünnepek. Ezek adják meg a nevelési folyamat ritmusát.
- Az elfoglaltságok gyerekszemmel csak akkor érdekesek, a nevelés szempontjából akkor értékesek, ha élményszinten egészítet alkotnak. Csak akkor értelmesek, ha játékcéljuk van.

Összefoglalva:

A tanulási eredmény biztosan következik a ráérős, folyamatos játékból, az átélt mesehallgatásból. Az életet megkönnyítő jó szokások megalapozódnak a kevés, fontos és következetesen megtartott szabályból.

3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

3.1. Gyermekkép

Világunk felnőttekre szabott méretei, eszmeisége a „nagyok” elvárásait tükrözi, ebben a zaklatott nehezen érthető világban kell, hogy legyen helyük a gyermekeknek.

Fel kell őket emelnünk, hogy lássanak, halljanak, és ha kell, leguggoljunk hozzájuk, hogy mi is lássuk és halljuk őket. Akkor megértjük, mit is kívánnak ők! – Hogy elérjék a fogast, legyőzzék az óriást, legyen varázscsüszücsük és hétszín viráguk.

A csodát kéri tőlünk és a segítséget, hogy megfejthessenek száz és ezer titkot.

Nagyra szeretnének nőni, mint anya, apa és a többi felnőtt.

Szóval, pillantással kéri tőlünk, hogy szeressük őket, mert ők olyan őszintén tudnak szeretni.

Ha igazán odafigyelünk rájuk és tiszteljük őket, akkor őszinte lesz minden megnyilvánulásuk és egyéniségüket fel nem adva válnak emberré.

Hítvallásunk: szeretet, öröm, boldog és tevékeny gyermekkor biztosítása. Ez a legfontosabb az óvodás gyermek személyiségének fejlődésében.

Célunk, hogy a különböző kultúrából jövő-, eltérő szociális háttérrel rendelkező gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is magas színvonalú nevelésben részesüljön.

3.2. Óvodakép

Feladatunk nehéz, de nagyon szép: az embernevelés.

Nevelőtestületünk minden tudásával a nevelőmunka minden területén biztosítja a gyermeki személyiség tiszteletét, elfogadását, szeretetét, megbecsülését.

A fokozott elszegényedés, a gyakori válások következtében egyre inkább jellemző, hogy kevés hangsúlyt kapnak az érzelmi kapcsolatok.

A szülők zárkózottságát nyitottságunkkal, nyíltságunkkal, megértő, őszinte, segítő szándékunkkal oldani tudjuk.

Mindezek tudatában külső, belső környezetünket úgy alakítjuk, hogy az családias, értékeket, érzelmeket sugárzó legyen, valamint az esélyegyenlőséget, a hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd, valamint a nemek társadalmi egyenlőségének támogatását segítő elveket valljuk.

Legfőbb törekvésünk, hogy a ránk bízott kisgyermek az óvodában töltött éveiket boldogan, kiegyensúlyozottan, biztonságban éljék. Mindent megteszünk azért, hogy a szülő nyomon követhesse gyermeke óvodai fejlődését, megfigyelhessen, kérdezhessen, kérhessen, javasolhasson, kezdeményezzen. A nevelés aktív közreműködője legyen.

Nem csak az egészséges gyermeknek van joga a boldog gyermekkorhoz, ezért mi felvállaljuk a sajátos nevelési igényű, az enyhén sérült kisgyerekeknek a gondozását, nevelését, akik közösségben foglalkoztathatók, mivel nagyon fontos a korai fejlesztés, a felzárkóztatás.

Az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legfőbb tevékenységformája a játék, melynek nem csak pedagógiai, hanem tárgyi feltételeit is biztosítani kell, hogy az óvodáskor végére a gyermekek testileg és szociálisan is iskolaéretté váljanak.

A migráns gyermekek esetében feladat az egyéni képességfejlesztés, társadalmi integrálás segítése is.

3.2.1. Óvodánk alapelvei

A szeretet, biztonság, őszinte nyíltság biztosítása.

A nyitott óvodában természetes, életszerű helyzetekkel, családi élethez közelítő tevékenységekkel, a szülőkkel együtt szervezett közös programokkal – mintaadás.

Az egyes gyerekek igényéhez, aktuális személyiségének fejlődéséhez élményadó tapasztalatszerzés. Ezt az aktív, folyamatos játék, színes tevékenységsorok és az önkéntesség biztosítása segíti.

Hagyományok őrzése, természettel, természetes anyagokkal való együttélés, a szép igényének alakítása a gyermekben, a felnőttben is.

Valljuk: minden kezdet sorsdöntő, felnőttek és gyermeknek egyaránt

3.2.2. Óvodai nevelésünk célja

Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ide értve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). - ONAP

Óvodánk tevékenységét az alapprogrammal összhangban a helyi célok határozzák meg:

A nevelés az óvodában családias, derűs légkörben folyik, biztosítva a gyermek fejlődéséhez szükséges sokféle változatos tevékenységet játék során.

A nevelőmunka és a családdal való kapcsolat terén az érzelmi, szeretetteljes mintaadás, biztonságérzet.

A sokoldalú nevelőmunkának át kell fognia a gyermeki személyiség egészét, biztosítani kell az érzelmi, a testi és a közösségi fejlődést.

Az óvodáskor nyelve a játék és a mese.

A gyermekösszetétel különbözőségéből adódóan óvodánk tevékenységét az alábbi célok határozzák meg:

- A gyermek egyéni fejlődését figyelembe véve egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés.
- A gyermek sikeres iskolai beilleszkedéséhez szükséges testi-, szociális- és értelmi érettségének kialakítása.
- A gyermek 3 éves korától a tankötelezettségig a tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek differenciált nevelése, korai fejlesztése szakemberek bevonásával.

4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

4.1. Az egészséges életmód alakítása

A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges egyik legfontosabb feltétel a megfelelő környezet. Ennek kialakításánál alapvetően fontos a környezet (levegő, víz, eszközök) tisztasága, a színek harmóniája, a balesetvédelem szempontjából a biztonságos eszközök és térberendezés, a zajmentesség, fényviszonyok, a tevékenységekhez megfelelő hely és eszközök biztosítása.

Óvodánk udvara minden évszakban, a szabadban való mozgás, játék, tevékenykedés és az edzés legfőbb színtere. Akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek sok időt töltenek kint.

A kinti játékeszközök: mászóka, hinták, műanyag csúszdák sokféle mozgásra ösztönzik a gyermekeket, fejlesztve mozgáskoordinációjukat, erőnlétüket.

A nap káros sugaraitól a fák, napvitorlák és napernyők védik a gyermekeket. Az örökzöld fák, nem csak díszítik a környezetet, hanem segítik a levegőben lévő por megszűrését is.

Az *óvoda épülete* harmonikus, esztétikus és vidám berendezésével hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez. A csoportszobák ablakain akadálytalanul jön be a fény és a gyermekeknek szabad kilátást enged. A levegő cseréjéről rendszeres szellőztetéssel gondoskodunk. A tér kialakításánál figyelembe vesszük, hogy az egyes tevékenységekhez szükséges hely biz-

tosított legyen, a bútorzat könnyen variálható, a tér berendezése az igényekhez alakítható legyen. pl.: könnyen mozgatható asztalok, székek, szőnyegek stb.

Az öltözők a gyermekek egyéni holmijának elhelyezéséhez és az öltözködéshez megfelelő teret biztosítunk.

A mosdóban az egyéni tisztálkodási eszközök jól átlátható és könnyen hozzáférhető elhelyezése nagyon fontos. A WC-k függönnyel elzártak az intimitás tiszteletben tartása érdekében. A csoportszoba, öltöző, mosdó, WC blokk ajtajai egész nap nyitottak, a gyermekek szabadon mozoghatnak.

A gyermekek testi fejlődésének és mozgásigényének kielégítése szempontjából kiváló lehetőséget kínálnak a mozgásfejlesztő, torna eszközök, melyeket testnevelés foglalkozás során is rendszeresen használunk.

Célunk:

- az egészséges életvitel igényének megalapozása.
- az egészséges táplálkozási szokások és a kulturált étkezési magatartás kialakítása.
- egészséges, edzett gyermekek nevelése.
- az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások, környezettudatos magatartás alapozása.

Feladatunk:

- az óvodapedagógus személyiségével, beszédével természetes módon képviselje az egészséges életvitel, életmód igényét a gyermek felé.
- az óvodai nevelés minden területén, az egészséges életmód és kulturált életvitel feltételeinek biztosítása.
- a tiszta, esztétikus, kulturált és gyermekbarát környezet kialakítása.
- a gyermekek személyes környezetének, testi, lelki, szociális egészségének gondozása, a környezettudatos magatartás megalapozásával.

- a gyermekek egészségének védelme, fejlődésükhöz egészséges környezet biztosítása.
- a családi szokásokat figyelembe véve a gyermekek életkorának megfelelő helyes életritmus kialakítása.
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges étrend megfelelő arányban tartalmazzon tápanyagokat, vitaminokat és ásványi sókat. Ennek érdekében sok gyümölcs, zöldségféle kerüljön fogyasztásra. Helyi termelőktől, kertekből származó termékek (zöldségek, gyümölcsök) fogyasztása.
- a személyi higiéniára nevelés, az önálló testápolásra, étkezésre, öltözködésre, betegségmegelőzésre és az egészségmegőrzésre való képesség fejlesztése, minta alapján, gyakorlással.
- a mozgásigény kielégítése a szervezet edzése játékkal, szabad mozgással, szervezett testneveléssel, szabadban való mozgással és sokféle mozgásos játékkal.
- a gyermekbalesetek, sérülések megelőzése, balesetvédelmi oktatással, megfelelő balesetmentes környezet biztosításával.
- egész nap során a folyadékbevitel biztosítása.
- az óvoda egyik csoportjában a kétnyelvű nevelés során a gyermekek a napi tevékenységek közben, így a gondozási tevékenységek alatt is hallják és gyakorolják a német nyelvet.

Módszertani alapelveink:

- a tiszta, egészséges, balesetmentes környezet megteremtése.
- a testi, érzékszervi problémák megelőzése, korrekciója.
- az egyedi igények, képességek, sajátosságok figyelembe vétele.
- a fokozatosság, rendszeresség.

4.1.1. Óvodánk egészségfejlesztő programja

Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke. Az egészség fogalmán nem csupán az orvosilag felülvizsgált egészségi állapotot értjük, hanem az egészség aktív, célirányos megvaló-

sítását, az egészségvédelemre vonatkozó folyamatos információszerzést, az egészségesebb választását, valamint annak visszajelzését.

Az egészség védelme és megtartása tanítható, fejleszthető. Az egészségfejlesztés az óvodai nevelésben kulcskompetencia kialakítást igényel, így sajátos szemléletet és magatartásformát.

A program elkészítésének célja, hogy az intézmény használói köréhez, a helyi adottságokhoz igazodva megfogalmazzuk a korszerű egészségnevelés céljait és feladatait. Ezek iránt mindannyian elkötelezettek vagyunk és felelősséggel vállaljuk.

Az egészség azonosítható a testi, lelki és szociális harmónia állapotával. Fontos, hogy óvodásaink és az intézmény felnőtt közössége felismerjék az egészség értékjellegét. Ez a cél akkor érhető el, ha megalapozzuk a gyermekekben az önmagukért és a másokért érzett felelősségtudatot.

Célunk:

- a teljes óvodai életet átfogó, a gyermeki személyiségfejlesztés szempontjából meghatározó egészségnevelési feladatok ellátása.

Feladatunk:

- az egészséges életvitel iránti igény kialakítása,
- a lelki (érzelmi, akarati, értelmi) képességeik gondozása,
- a szociális együttműködési készség kialakítása.

Az óvodai egészségnevelési feladatainkat két részre oszthatjuk: egészségfejlesztésre és megelőzésre, melyek egymástól elválaszthatatlanok.

Az egészségfejlesztés területei:

- személyi higiénia fejlesztése,
- környezeti higiénia fejlesztése,
- egészséges táplálkozás igényének fejlesztése,
- a betegségek megelőzésére nevelés,
- napi rendszeres testmozgás, testedzés,
- baleset-megelőzésre nevelés és elsősegélynyújtás,
- testi és lelki egészség fejlesztése
- a bántalmazás, erőszak megelőzése.

Személyi higiénia fejlesztése

A személyi higiénés nevelés magában foglalja a gyermek testi gondozását, testi szükségleteinek kielégítését és a testi épség védelmét. Ezen a test tisztán tartását értjük, a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását és a WC-megfelelő használatát.

Fontosnak tartjuk még az egészséges ruházat és helyes öltözködés szokásának alakítását, valamint a ruházat higiénáját és tárolási feladatait.

Célunk:

- a személyi higiénia iránti igény kialakítása,
- a gyermekek egészségének, testi épségének védelme.

Feladatunk:

- az alapvető higiéniai tevékenységre való szoktatás, gyakoroltatás, ellenőrzés és folyamatos korrekció.

Minden gyermek számára biztosított a saját személyi felszerelés - jellel ellátott törölköző, fogmosó felszerelés, benti cipő, ágynemű.

A gyermeköltözőkben minden gyermek rendelkezésére áll jellel ellátott polc, ahol saját ruházatát, váltóruháját, cipőjét tárolja.

Tisztálkodáshoz rendelkezünk elegendő számú, a gyermekek méretének megfelelő mosdókagylóval, szappantartóval (esetenként folyékony szappanadagolóval), körömkefével.

A gyermekmosdókban biztosított az elegendő számú gyermek-méretű WC és piszoár.

A gyermekek számára biztosított orrtörléshez, orrfújáshoz a mindig elérhető helyen lévő papírsebkendő.

A nap bármely szakában minden gyermek számára rendelkezésre áll a vízfogyasztás lehetősége.

Járványos időszakban fokozottan figyelünk a higiéniai szabályok betartására és ennek feltételeit biztosítjuk.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében fokozott figyelemmel kell segíteni napi tevékenységeiket.

Környezeti higiénia fejlesztése

Az egészségnevelés feladatai csak egészséges óvodai környezetben valósulhatnak meg, melynek színterei a csoportszoba és a kapcsolódó helységek, valamint az óvoda udvara.

Példamutatással, a munkába történő bevonással, gyakoroltatással a helyes környezeti higiénés tevékenységre szoktatjuk gyermekeinket.

Célunk:

- a környezeti higiénia iránti igény, fogékonyság kialakítása a gyermekekben,
- a környezettudatos, környezetbarát életvitel megalapozása.

Feladatunk:

- az óvoda és szűkebb környezetünkben jelentkező környezetvédő tennivalók felismertetése,
- a pozitív viszony kialakítása környezetünkkel és a környezetvédő magatartás szokásainak kialakítása.

Lehetőségeinkhez mérten feladatunk a gyermekek környezetének optimális kialakítása, kényelmes, zsúfoltságtól mentes elrendezése. A gyermekek környezetében lévő, és a gyermekek által használt berendezési tárgyak megfelelnek testméreteiknek, ugyanakkor stabilak, biztonságosak, könnyen tisztán tarthatók. Az eszközök, a játékok tárolásának feltételei adottak, tisztán és rendben tartásukat folyamatosan elvégezzük.

A helységekben folyamatosan biztosítjuk rövid, gyakori szellőztetésekkel a természetes levegőcserét. Gondoskodunk a helységek megfelelő mesterseges és természetes megvilágításáról, az ideális, szemkímélő lámpatesztek elhelyezéséről.

A rendszeres takarítás, fertőtlenítés, portalanítás és porszívózás mindenki számára elemi követelmény.

A játszótéri elemek rendszeres felülvizsgálatáról, és előírásoknak megfelelő karbantartásáról gondoskodunk. Az udvari homokozókat időközönként

felújítjuk, a homokot évente cseréljük. Naponként szükséges felásni, frissíteni és fertőtleníteni.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében a mentális és testi komfortérzet optimális megteremtése kiemelten fontos, megfelelő egyéni megsegítéssel.

Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása. A növekedéshez megfelelő mennyiségű és minőségű táplálékra és folyadékra van szükség. Óvodában az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségnevelési feladatait, így az étkezés előkészületeinek lebonyolítása az egészséges táplálkozás megkedveltetése, az új ízek, ételféleségek megismertetése.

Célunk:

- gyermekeink egészségesen táplálkozó felnőttekké váljanak,
- a korszerű táplálkozás iránti igény felkeltése.

Feladatunk:

- a megfelelő étkezési szokások kialakítása,
- az egészséges táplálkozásra nevelés,
- a helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység.

További fontos feladatunk a családdal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak terén.

A gyermekekkel közösen végzett előkészületek során biztosítjuk a kultúrált étkezés feltételeit. A csoportszobák zsúfoltságtól mentesen, a szükséges eszközök megfelelő méretben és mennyiségben elérhető helyen, biztonságosan tárolva rendelkezésre állnak.

A feltálatl ételek elnevezését megtanítjuk a gyermekeknek, egy-egy ismeretlen étel bevezetésénél gondolunk arra, hogy a gyermek először kóstolja meg, így kedvcsináló ismereteket nyújtunk az ételről. Nem erőltetjük az ételt, de kínáljuk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket. Megismer-

tetjük a gyermekeket a természetes vitaminforrásokkal, így a gyümölcsökkel, zöldségfélékkel, fűszerekkel.

A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetését a főzőkonyhával történő folyamatos egyeztetéssel megszervezzük, fokozott figyelemmel kísérik.

Biztosítjuk a nap bármely szakában a folyamatos folyadékpótlást.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében amennyiben szükséges az étkezéshez kapcsolódó speciális gondozási feladatok ellátását biztosítjuk.

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők és helyi termelők támogatásával zöldség- és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportokban.

A betegségek megelőzésére nevelés

Kiemelt óvónői feladat a fertőző betegségek megelőzésére nevelés. A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, zsebkendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztántartása.

Célunk:

- az egészségvédő jó szokások kialakítása.

Feladatunk:

- ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával a gyermekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére,
- a védekezéshez szükséges magatartásformák begyakorlása.

A higiéniai szabályok betartásával, a betegségek megelőzésével kapcsolatos helyes magatartási szokások begyakorlásával biztosítjuk a gyermeki szervezet általános védekezőképességének fokozását, a betegségmegelőzést.

A betegségek megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően megteremtjük a gyermekek edzéséhez, rendszeres mozgáshoz szükséges feltételeket, minden adódó lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára, kirándulásra.

Az egészséges gyermekek védelmében az óvodában észlelt megbetegedéskor a gyermeket elkülönítjük, és gondoskodunk róla, hogy minél előbb megfelelő ellátásban részesüljön. A betegségből történő felgyógyuláskor a közösségbe való visszatérés szabályait érvényesítjük. Rendszeres kapcsolatot tartunk fenn az óvoda védőnőjével.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre fokozottan odafigyelünk.

Napi rendszeres testmozgás, testedzés

E nevelési terület magába foglalja a szervezet edzését, a hideghez, meleghez való szoktatást, a fokozatos fizikai megterhelést, az óvodai testnevelés foglalkozásokat.

Célunk:

- a testmozgás, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése,
- a rendszeres testedzés szokássá alakítása,
- az egészséges életvitel megalapozása.

Feladatunk:

- a gyermekek mozgásigényének kielégítése,
- a természetes mozgáskedv megőrzése,
- a szervezet edzése,
- a rendszeres kondicionálás, ezen belül a testi erő és állóképesség fejlesztése,
- az időjáráshoz való alkalmazkodás és a teherbíró képesség fejlesztése.

A tornára, a játékos mozgásra teremben és szabad levegőn, eszközzel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában minden nap lehetőséget biztosítunk.

Folyamatos feladatunk a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása, valamint a gyermekek teherbíró képességének, fizikai fejlődésének, ügyességének, állóképességének nyomon követése.

A testnevelés foglalkozások szervezésénél a legfőbb alapelveket érvényesítjük, így az életkori sajátosságokat és az egyéni képességeket messzeменően figyelembe vesszük, a feladatok fokozatos nehezítésével. Figyelemmel fordulunk a betegségből lábadozó, gyenge fizikumú gyerekek foglalkoztatására, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.

Fokozottan ügyelünk a gyermekek biztonságérzetének kialakítására, a balesetvédelmi és higiéniai szabályok betartására.

Időjárástól függően napi 1-3 óra levegő és napfényedzést biztosítunk, a fokozatosság betartásával.

A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építjük.

Balesetek megelőzésére nevelés

Nem elég az egészséget megvédeni, de a váratlan események, balesetek megelőzésével az életet is szükséges védeni. Mivel az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából eredően nincs veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése, és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire.

Célunk:

- a gyermekek egészségének és testi épségének védelme.

Feladatunk:

- egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzése, folyamatos korrekciója.

Év elején és a továbbiakban szükség szerint megbeszéljük az óvoda belső és külső terének balesetvédelmi szabályait, a helyes és helytelen viselkedésmódokat. Megismertetjük gyermekeinkkel azokat a helyes magatartási formákat, amelyek betartására a balesetek elkerülése végett szükség van,

valamint bemutatjuk gyermekeinknek a játék és az eszközök biztonságos használatát, a közlekedés szabályait séták során, valós környezetben és ezeket szituációs, valamint szabályjátékok közben gyakoroltatjuk. Hasonló pedagógiai tudatossággal, szituációs játékok kezdeményezésével fordulunk a háztartásokban található háztartási gépek használatára vonatkozó szabályok elsajátítása felé.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különösen veszélyeztetettek e területen, fokozott figyelemmel kell segíteni napi tevékenységeiket.

A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek megelőzése

E nevelési feladatok körébe tartozik az egészségre káros szokások megelőzése.

Célunk:

- egészségvédő modell megismertetése a gyermekekkel, mely későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladatunk:

- az egészség megvédéséhez, megerősítéséhez vezető tevékenységek megismertetése,
- a helyes táplálkozás a testedzés kialakítása,
- a személyi és környezeti higiéné fontosságának hangsúlyozása.

Minden olyan helyzetet elkerülünk, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A szabad beszélgetések alkalmával lehetőséget teremtünk élmények elmondására, véleménynyilvánításra, képek, könyvek nézegetésével, események értékelésével...

A bántalmazás, erőszak megelőzése

A WHO definíciója: „A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a

szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Célunk:

- a gyermekek mindennemű bántalmazásának megelőzése.

Feladatunk:

- a gyermekvédelmi feladatok ellátásában való közreműködés,
- a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása, megszüntetése,
- egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzése, folyamatos korrekciója.

Közreműködünk a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről. A szülőket felvilágosítjuk, hogy nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakot sugárzó filmek látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására is fontos ösztönözni.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az érdekvédelmi tevékenységek szerepe fontos, az esetlegesen előforduló tünetek azonnali kivizsgálását szorgalmazzuk, jelzőrendszeren keresztül a szakembereket informáljuk.

4.1.2. A fenntartható fejlődést szem előtt tartó környezettudatos magatartásforma megalapozása

A külső világ tevékeny megismerésének intézményes keretek közötti első helyszíne az óvoda. A környezettel való harmonikus kapcsolat kialakítása, az értékóvó és értékteremtő tevékenységek elősegítése, a normák és szabályok betartása és betarttatása, a pozitív környezeti attitűdök kialakítása áthatja az óvodai élet mindennapjait, élménye kihat a gyermeki játéokra, mint a tanulás elsődleges formájára is.

Az óvodai nevelés akkor valósítja meg célját, ha fejlesztési programját a gyermek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerbe ágyazza, figyelemmel a tapasztalatszerzés megannyi természetes élethelyzetének tudatos, tervszerű megszervezésére.

Tartalmi elemek:

- a társadalmi és természeti környezet megismerése, pozitív érzelmi viszony kialakítása
- természettudományos szemlélet megalapozása, összefüggések megáttatása
- környezetvédelem
- környezettudatos életvitel megalapozása

A külső világ tevékeny megismerése áthatja a gyermekek életét, az óvodai tevékenységek egészét. Az óvodásokat körülvevő világ megismerésében elsődleges szerepe van a közvetlen megfigyelésnek és tapasztalatszerzésnek.

A környezet megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, és ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat. Elősegíti, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit.

A környezettel való ismerkedés az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Átala a gyerekek az őket közvetlenül körülvevő és a tágabb természeti és társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozó-

dáshoz nélkülözhetetlenek. Lehetőséget ad a minél több érzékszervvel való tapasztalásra, az élmények több szempontú felidézésére.

A külső világ tevékeny megismerése szoros összefüggésben van az összes nevelési területtel, létrehozva így a komplexitást. Az ismeretek a lehető legtöbb csatornán keresztül jutnak el a gyerekekhez, biztosítva a tapasztalatok beépülését, későbbi hatékony alkalmazását.

A társadalmi és természeti környezet megismerése

Természettudományos szemlélet megalapozása

A gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról, munkájukról, az egymáshoz való viszonyról, az együttélés konkrét tapasztalatairól.

Ismerjék közvetlen környezetüket, az óvoda szokás- és szabályrendjét.

Alakuljon pozitív érzelmi viszony a szülőföld, a hazai táj, a nemzeti kultúra értékei és a keresztény kulturális értékek iránt.

Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetéről, a község intézményeiről, az itt dolgozók munkájáról / kereskedelem, építkezés, tűzoltóság, iskola, posta/.

Legyen tapasztalatuk az orvos és a védőnő munkájáról, a betegellátás feladatairól.

Tudják megnevezni az emberi testrészeket, ismerjék és gyakorolják önállóan tisztántartásukat, ismerjék érzékszerveiket és azok funkcióit, védelmét.

Gyakorolják a helyes gyalogos közlekedést, alakuljon ki a helyes közlekedési morál. Ismerjék a közlekedési eszközöket.

Figyeljék meg a napszakokat és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket.

Vegyék észre az évszakok változását, az időjárás jellemző jegyeit és az élővilágra gyakorolt hatását.

Ismerjék szűkebb és tágabb környezetük növény- és állatvilágát.

Vegyenek részt népszokásaink felelevenítésében, a népi kultúra ápolásában, hagyományaink megőrzésében.

Környezetvédelem

Környezettudatos magatartás megalapozása

Környezetünk megismerésén, megbecsülésén, rendben tartásán és alakításán keresztül a megfelelő érzelmi kötődés kialakításával az élet tiszteltére és a tárgyi környezet óvására nevelünk.

Fontos, hogy a gyermekek védjék az élő természetet, gondozzák, gondoskodjanak a növények és állatok életfeltételeinek biztosításáról.

A környezetvédelem az óvoda minden dolgozójának feladata, sőt a szülőtől is meg kell kívánni a példamutatást.

Célunk, feladatunk, hogy elemi környezetvédelmi tevékenységekben aktívan vegyenek részt a gyerekek.

Madárvédelmi tevékenység:

- Téli madáretetés
- Madáritatók telepítése
- Madárodúk kihelyezése, madaraink életének figyelemmel kísérése

Óvodánk 2018-ban elnyerte a Magyar Madártani Egyesület által meghirdetett „Madárbarát Óvoda” címet, melyre méltóak kívánunk maradni.

Gondoskodunk a környezetünkben lakó egyéb állatokról (mókusok, sünnök).

Rovarmegfigyeléseket végzünk.

Konyhakertünkben a minden évszakban aktuális kerti munkákat gyakoroljuk: növények termesztése, begyűjtése, fogyasztása, virágok ültetése, gondozása.

Szelektíven gyűjtjük a hulladékot a gyermekek és a szülők bevonásával.

Napi tevékenységekbe ágyazva megismertetjük a gyerekeket az újrahasznosítás fogalmával.

A projektekhez kapcsolódva rendszeresen kirándulásokat szervezünk a természetbe. Lehetőség szerint minden évszakban ellátogatunk a Lengyel-Annafürdői Parkerdőbe.

Takarékoskodunk vízzel, árammal, papírral, élelmiszerrel.

Megemlékezés a zöld jeles napokról:

- Takarítási világnap szeptember 18.
- Állatok világnapja október 4.
- A víz világnapja március 22.
- Föld napja április 22.
- Madarak és fák napja május 10.

Célunk:

- A gyerekek szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket a szűkebb, és a tágabb természeti és társadalmi környezetről, mennyiségi és téri viszonyokról.
- Sajátítsák el, hogyan kell tudatosan együtt élni környezetünkkel, hogyan kell védenünk azt, miközben nem mondunk le a csodálatos emberi felfedezések nyújtotta lehetőségekről.
- A fenntartható fejlődést szem előtt tartó környezettudatos magatartás megalapozása.

Feladataink:

- A természet megszerettetése, védelme, a tiszta környezet iránti igény alapjainak lerakása.
- A környezettudatos magatartásforma megalapozása a fenntartható fejlődés érdekében.
- A gyerekek érdeklődésének felkeltése a környezetük iránti kíváncsiságukra, megismerési vágyukra építve.
- A külső világ tevékeny megismerése során az esztétikai és érzelmi nevelés lehetőségeinek biztosítása, szülőföld szeretetének megalapozása.
- A módszerek gazdagságán belül a természeti megfigyelések, séták, kirándulások dominanciája.
- A közösségi nevelés lehetőségeinek kihasználása, társas kapcsolataik erősítése.
- Kommunikációs képességeik, beszédkészségük fejlesztése.

- Megemlékezés a zöld jeles napokról.
- Az egész életen át tartó tanulás igényének és képességének kialakítása.
- A családokkal való szoros együttműködésre való törekvés.
- A környezet alakításában és a kortárs kapcsolatokban a gyermek önálló véleményalkotásának elősegítése, döntési képességének fejlesztése.

4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretetet a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabá-

lyokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Feladataink:

- Szeretet és kötődés képességének kialakítása.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése.
- Az élménybefogadás képességének kialakítása.
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok kompenzálása, leépítése, az okok feltárása.
- Együttélés a gyerekekkel – egész napi készenlét az óvónő részéről a gyermek és a család felé való nyitottsággal, probléma-érzékenységgel.
- Valamennyi együtt járó gyermek körében az eltérő életmód, kultúra, szokásrendszer kölcsönös elfogadása.
- Közös élmények szervezése, közösségi magatartás alakítása.

A gyermeki személyiség fejlődésének legkedvezőbb feltételeit a család biztosítja. Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője, alkotó partnere. A jó közérzethez testi-lelki egyensúly megteremtése szükséges. Érzelmi biztonság megteremtéséhez elengedhetetlen, hogy a gyermek az óvodában jól tájékozott legyen, szabadon közlekedhessen.

Egyéni igénye szerint ismerkedhessen, mindent kipróbálhasson.

Sok közösen átélt élmény biztosítja a kifejezés vágyát, öröm és a siker megélése társaival együtt.

Az érzelmi kapcsolatban az óvónő a legfontosabb személy, aki őszinte szeretettel alakít ki minden egyes gyerekkel bensőséges viszonyt (pl.: játék, mese, egyéb tevékenység közben), de emellett jelentős a gyermek-dajka közti kapcsolat kialakítása is.

4.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés és anyanyelvi nevelés olyan komplex folyamat, melyek az óvodai élet egészét áthatják. Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, mintaadással és szabályközvetítéssel- a nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv a környezettel való kapcsolat, az önkifejezés, a gondolkodás legfőbb eszköze.

Az értelmi nevelés a gondolkodási folyamat fejlődésén keresztül megalapozza az információszerző, az információkat feldolgozó és azokat alkalmazó tanulási stratégiákat.

Ezáltal az értelmi- és anyanyelvi nevelés egymásra épülő, egymástól elválaszthatatlan kapcsolatot alkot.

4.3.1. Értelmi nevelés

Az óvodába lépő kisgyermek fejlődésének elején tart, személyiségének bontakozása, viselkedésének alakulása, értelmének nyiladozása elválaszthatatlan dolog.

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben.

A mindennapokban komplexen megvalósuló értelmi nevelést és fejlesztést a gyermekek kíváncsiságára építjük, melyhez változatos tevékenységeket, tapasztalatszerzési alkalmakat biztosítunk.

Az óvodáskorú gyermek értelmi képességeinek fejlődését ismerve a spontaneitás és a látens tanulás elveit követjük.

Cél:

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezése, célirányos bővítése, kognitív képességeinek, kognitív kompetenciáinak alakítása, fejlesztése.
- A gyermekek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítsanak el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudják oldani, tudjanak eligazodni a világban.
- A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá tegyék az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Feladat:

- A valóság megismeréséhez, összefüggéseinek feltárásához szükséges képességek harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A belső érést, fejlődést segítő külső ráhatások, inger- és élmény gazdag környezet biztosítása, melyben az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás valamint a mozgás fejlődése folyamatosan zajlik.
- A kreativitás, alkotóképesség megalapozása.
- Kognitív kompetenciák alakítása, fejlesztése.
- Gondolkodási képesség, ezen belül a fogalomalkotás, problémamegrértés, összehasonlítás, analízis, szintézis, felosztás, rendszerezés képességeinek alakítása.
- Ismeretszerző képesség fejlesztése, ezen belül a pontos érzékelés, észlelés, forma, mennyiség- és térészlelés, a szándékos figyelem kialakítása, tartalmának és terjedelmének növelése, a figyelemmegosztás képességének és tartósságának fejlesztése, az alkotó képzelet és szándékos emlékezet kialakítása.
- Egyéni képességfejlesztés és differenciálás.

A fejlesztés tartalma:

Kiinduló pontunk az óvodába érkező gyermek értelmi szintje, észlelésének, megfigyelőképességének fejlettsége.

3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet), manipulációs játékok, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával.

A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az érdeklődés fenntartása. Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, az kell, hogy önállóságukat tiszteletben tartsuk és minél több lehetőséget biztosítsunk ismeret- és tapasztalatszerzésre. A megértés, a gondolkodás egyik alapfeltétele, hogy a gyermek újonnan szerzett ismereteit összefüggésbe tudja hozni a régiekkel. Minél többet lát és tapasztal, annál tágabb lesz az érdeklődési köre, annál inkább meglát problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani.

A gyermekek zavartalan értelmi fejlődése érdekében nagyon sok érzelem indította játékos –mozgásos tevékenységet és sokoldalú tapasztalatszerzést kell kezdeményeznünk. Minél több tevékenységet, lehetőséget biztosítsunk, annál több mindent fedeznek fel, ismernek meg, egyre nagyobb lesz érdeklődésük és tudásvágyuk.

Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, akár több szakaszból álló cselekvéssort is végrehajt, ezt beszédével kíséri, beszédfejlődése ez által fokozatosan új irányt ad a gyermek gondolkodásának.

Programunkban úgy szervezzük a tapasztalatszerzést, hogy a gyermekek egy adott témakörben évről, évre ugyanazokat a dolgokat, eseményeket tapasztalják meg, más-más megközelítésben, mélységben.

4.3.2. Anyanyelvi nevelés

Pedagógiai programunkban az anyanyelvi nevelés kiemelt helyet foglal el. Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez és a beszédben tudja megérteni a külvilágot, ugyanúgy, mint saját belső világát. Mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődnek. A megkésett mozgás gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés meglassúbbodása visszaveti fejlődésében a gondolkodást. A nyelv elsajátítása során két folyamat – beszéd megértése és a beszéd létrehozása – egymást fel-

tételezve és támogatva fejlődik. A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés (anya, gyermek, család), szervezett, differenciált környezet, megfelelő idegrendszer, ép beszéd és hallásszervek kellenek.

A valódi anyanyelvi nevelésnek alapja: az óvoda szóbeli közlést kiváltó derűs légköre.

Cél:

Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, mindenmű helyzetben megnyilatkozni tudó, élményeit, elképzeléseit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán beszélnek, nyelvtanilag helyesen használják a magyar nyelvet.

Feladat:

- Az ingerszegény környezetből érkező gyermekek esetében az egyéni bánásmód fokozott alkalmazása.
- Biztonságot nyújtó, elfogadó környezet megteremtése, ahol a gyermekek bátran megszólalhatnak és beszélnek.
- A gyermekek meghallgatása, kérdéseik megválaszolása, beszédkedvük felkeltése és fenntartása.
- Metakommunikációs játékok alkalmazása, metakommunikatív eszközök (pl. mimika) használatára serkentés.
- Új fogalmak értelmezése, szókincsbővítés.
- Kommunikációs helyzetek teremtése, kommunikáció ösztönzése.
- Beszédhallás és beszédmegértés fejlesztése.
- Együttműködés a logopédus szakemberrel.

A fejlesztés tartalma:

Az óvodás gyermek elsősorban érzelmi alapon mintakövetéssel tanul, így fokozottan igaz, hogy az óvónő minden megnyilatkozása modellértékű.

Az óvónő gyermekekhez fűződő viszonyában legyen elfogadó, együttműködő, a kapcsolatteremtésben kezdeményező. Egyenként ismerje a gyermekek szokásait, kedvenc játékait, napi örömeit, bánatait. Legyen meleg és támogató, határozott és következetes. Eszköztárában szerepeljen a

humor és vicc, de kerülje a gyermekre irányuló gúnyt, a kiabálást, a fenyegetőzést.

A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvónő példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése, gyakori szeretetteljes beszédkezdeményezése és beszédkapcsolata. A beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során a gyermek átveszi a környezetétől a szórend, a ragok, a jelek, a képzők, a névelők, a névutók, a névmások, az igekötők, igemódok gondolatot kifejtő és a környezet számára pontosan érthető használatát.

A fejlődés során elkülönülnek a mondattípusok. A láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéstől a jól szerkesztett, nyelvtanilag helyesen felépített mondatokig jutnak el a gyermekek.

A felnőttel való beszédkapcsolat az óvodában kiegészül a gyermektársakkal való tevékenység közbeni beszélgetéssel. Több társ beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, ezáltal fejlődik beszédfegyelme.

Az egymás iránti érzelmeket kölcsönösen jellemzik a metakommunikatív elemek, a tekintet, a mimika, a gesztusok, egyaránt hordoznak személyiségjellemzőket és tanult viselkedési formákat is.

Fontosnak tartjuk, hogy életszerű helyzetekben, természetes módon minden gyermek beszélgessen arról, ami foglalkoztatja, érdekli. Azt utánozza, amit hall és úgy, ahogyan hallotta, ezért lényeges a környezetében élők helyes és szép beszéde, amelynek spontánnak, önkéntelennek kell lenni, törekedve a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására, mely segíti a gondolkodás fejlődését is.

A gyermekek beszélővé, olvasóvá nevelésének első lépéseit az óvodában spontán és játékos módon teszi meg. Mondókázás közben megismerkedik a számára kedves szöveg ritmusával, hanglejtésével, dallamával, a szavak erejével. Ezek nem pusztán szövegek, általában mozgás is kíséri őket és ezek különösen hatnak az óvodás gyermek érzelmeire, hiszen a tevékenység, mozgás, a befogadás nagyon fontos módja.

A népmesék, a népi mondókák legszebb, legértékesebb alkotásaival a mai civilizáltabb életünket szeretnénk felékesíteni, s megvalósítani az anyanyelvi kultúrát.

A beszéd a kommunikáció egyik fontos területe, de a gesztusnak, mimikának, testtartásnak fontos kifejező szerepe van. Fejleszteniünk kell az ehhez szükséges készségeket, úgy a beszédben, mint a mimikában és a többi területen. A beszéd tevékenység fejlesztéséhez a légzés, hangadás, kiejtés és kifejezés javítása tartozik. A beszédgyakorlatok végzése mindmind e készségek fejlesztését szolgálják. Beépülnek mindennapjainkba, hiszen ezek a játékos gyakorlatok igen kedvesek, szívesen végzik gyermekeink. Szinte észrevétlenül hatunk beszédjeikre, anyanyelvi fejlődésükre. A megfelelő játékformákkal, rímelő játékokkal, szituációs játékokkal fejlődik a gyermek kapcsolatfelvétele és kapcsolattartási készsége. Programunkat is ezekkel a dramatikus játékokkal színezzük, tehát mindennaposak.

A néphagyományok ápolása során az óvónő által használt kifejezések épüljenek be a gyermekek szókincsébe.

Az óvónő tárja fel a gyermekek interakciós zavarait, keresse meg azok okait, tapintatosan törekedjék azok megszüntetésére.

Nagyfokú elmaradás esetén logopédiai kezelést kell igénybe venni.

4.4. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése

4.4.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Napjainkban egyre több figyelmet fordít a köznevelési rendszer azokra a gyermekekre, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt. A speciális nevelési szükséglet nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít.

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral

vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a „Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” figyelembe vételével szervezzük.

A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztését a szakértői véleményben foglaltak szerint látja el a logopédus, gyógypedagógus.

A logopédus heti beosztás szerint látja el feladatát, konzultál az óvodapedagógusokkal, javaslatokat tesz a csoportban folytatható fejlesztés lehetőségeire.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

A fejlesztés elemeit, felépítését a gyermekek fejlettségi szintje, fejlődési üteme alapján a logopédus javaslata alapján határozzuk meg.

Törekszünk arra, hogy a fejlesztő foglalkozások mellett a közösségben szervezett tevékenységekben és a szabad játékban minél több lehetőségük legyen kipróbálni önmagukat.

Fontos, hogy a fejlesztés során a sokoldalú tapasztalatszerzésre és a többszöri visszatérő gyakorlásra fektessük a hangsúlyt. Legyen a gyermeknek minél több lehetősége a gyakorlásra.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, tár-

sas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Ha a gyermek beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.

A fejlesztő foglalkoztatás az óvodai nevelés keretében valósul meg, a szakértői vélemény alapján egyéni vagy mikro csoportos foglalkoztatás keretében.

A fejlesztő foglalkozások szervezésének szempontjai:

- egyéni vagy mikro csoportos foglalkoztatás a gyermekek képességének, motiváltságának ismeretében;
- játékos, kreatív, kerülve az iskolai helyzeteket, nyugodt, ingerszegény környezetben;
- a foglalkozások időpontja és helye tekintetében rendszeres.

A fejlesztést a Pedagógiai Szakszolgálat pedagógusa, vagy az óvodapedagógus végzi, egyéni fejlesztés tervet készít a szakvélemény alapján. A gyermek fejlődéséről a szülőt tájékoztatja.

A kiemelten tehetséges gyermekek

Az intézmény feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei a játék-tevékenységek. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességűekre általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat.

Célunk a tehetség-ígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

4.4.2. Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Óvodánkban valamennyi hozzánk jelentkező hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek biztosítjuk az óvodai ellátást a harmadik életévétől, szabad férőhely esetén már két és fél éves kortól. Fontosnak tartjuk, hogy a hátránykompenzáció már 3 éves korban elkezdődjön. Törekszünk a hátrányos helyzetű gyermekek családjának jobb megismerésére, a szorosabb együttműködés, kommunikáció kialakítására. Szakszerű, a gyermekek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel igyekszünk partnerré tenni a szülőket.

Cél: a hátrányos helyzetből adódó lemaradások sikeres ellensúlyozása.

Feladat:

- Feltáró munka elvégzése.
- Veszélyeztetett, illetve nehezen nevelhető gyermekek kiszűrése.
- A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációjának, családi életének, helyzetének figyelemmel kísérése.
- A veszélyeztetettként nyilvántartott gyermekekre fokozottan figyelni annak érdekében, hogy azonnali intézkedésre kerülhessen sor, ha a család helyzetében bármi módon változás következik be, ami a gyermek helyzetét, testi épségét fokozottabban veszélyeztetné.
- Amennyiben ezek a gyermekek nem járnak rendszeresen óvodába, jelzéssel kell élni a gyermekvédelmi felelős, illetve a gyermekvédelmi szervek felé.
- Szükség esetén, lehetőségeinkhez mérten segítségnyújtás a családnak.
- A hátrányos helyzetű gyermekek egyéni differenciált, felzárkóztató fejlesztése.
- Szakmai hálózattal a kapcsolattartás fenntartása.

- Szülői értekezleten a szülők gyermekneveléssel kapcsolatos elméleti ismeretének bővítése, viták indítása szakirodalom ajánlása, szakember meghívás.

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

5.1. Személyi feltételek

Óvodavezető:	1 fő
Óvodapedagógus:	3 fő
Dajka:	2 fő

Óvodánkban valamennyi óvodapedagógus felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A pedagógiai önállóságot biztosítva az óvoda élén 5 évre kinevezett vezető áll.

A nevelőtestület azonos célokért, azonos elvek alapján változatos módszerekkel dolgozik, szakképzett dajkák segítségével.

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartása alatt óvodapedagógus végzi.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Hatékony együttműködésük feltétele, hogy tudnak együtt tervezni, és összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni.

A gyermekek fejlesztését külső szakemberek (logopédus, gyógypedagógus) segíti.

Óvodásaink lelki szükségleteinek kielégítésére a hittan foglalkozás nyújt segítséget. Ezt a tevékenységet hitoktató vezeti, heti egy alkalommal, fakultatív jelleggel.

A német foglalkozásokat az általános iskola alsó tagozatos német pedagógusa végzi a nagycsoportos gyermekek számára.

5.1.1. Pedagóguskép

Óvodánk nevelőtestülete pedagógiai munkáját felelősséggel és elkötelezettséggel végzi.

Óvodapedagógusaink nyitott és őszinte lelkesége követésre méltó minta kell, hogy legyen a gyermekek és a szülők számára is.

A pedagógus a következő személyiségjegyekkel rendelkezzen:

- megfigyelő és helyzetfelismerő képesség,
- megosztott figyelem,
- nyelvtanilag helyes beszéd,
- önmagával és a gyermekkel szembeni igényesség,
- pedagógiai tapintat,
- kiegyensúlyozott állapot, érzelmi gazdagság,
- a gyerekek szeretete, megértése, megbecsülése,
- segítőkészség, optimista magatartás,
- megújulás képessége.

Az óvoda egész dolgozói közösségének rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során.

5.1.2. Dajkakép

A dajka a gyermeki jogokat minden esetben, tiszteletben tartja. Derűs, otthonos, szeretetteljes légkör kialakításával érzelmi biztonságot nyújt a gyermekek számára. Segítőkész, elfogadó, támogató jelenléte nélkülözhetetlen az intézményben. Viselkedése, beszéde példamutató, rendelkezik munka végzéséhez szükséges kompetenciákkal. Mivel a gyermek testi szükségleteiről való gondoskodás és mindennapos gyakorlatainak megkönnyítése a feladata, munkája során elvárható a gyengédség, türelem, és hogy bizalmasan kezelje a rábízott információkat. A gyermek érdekében a szülőkkel és az óvodapedagógussal összehangoltan cselekszik. Tájékoztatást kap a programmal kapcsolatos nevelési súlypontokról, a gyermekcsoport fejlesztési irányáról. A dajka közvetlen segítője az óvoda-

pedagógusnak, nem csak technikai dolgozó, hanem olyan felnőtt, aki egyben másolható minta és biztos pont a gyermekek számára.

5.2. Tárgyi feltételek

Az óvodákra vonatkozó tárgyi feltételeket a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet írja elő.

Óvodánk rendelkezik azokkal a feltételekkel, eszközrendszerrel, amely biztosítja a nevelési programunk megvalósítását, azonban folyamatosan szükség van karbantartásukra, bővítésükre.

Épület, csoportszobák:

Az óvoda egy épületben működik. Az épületben két csoportszoba található.

A csoportszobák több funkciót látnak el: játék, óvodai tevékenységek, étkezés, pihenés.

A csoportszobák rendelkeznek az alapvető felszerelésekkel, amiket igyekszünk úgy elhelyezni, hogy mindenfajta tevékenységre helyet tudjunk biztosítani.

Felszereltségünk jó. A játékeszközöket folyamatosan pótoljuk.

Testnevelés foglalkozások megtartására a művelődési ház tornatermében van lehetőségünk.

Öltözők, mosdók:

Mindkét csoportszobához tartozik külön öltöző és mosdó, melyek szépek és esztétikusak, megfelelő helyet biztosítanak a gyermekek öltöztetéséhez, tisztálkodásához.

Tálalókonyha:

A tálalókonyha megfelel a HACCP előírásainak, biztosítani tudjuk a kulturált étkezés feltételeit.

Egyéb helyiség:

Óvodavezetői iroda, ahol a logopédiai foglalkozások is megtartásra kerülnek.

Udvar:

Az óvoda épületét fákkal, bokrokkal övezet udvar veszi körül. Az udvaron két homokozó található. A gyermekek mozgásigényét kielégítő játékok bővítése folyamatosan történik.

5.3. Csoportszervezési szempontok

Óvodánkban két csoport működik. Törekszünk a vegyes csoportok létrehozására, ami a családiasság, a mintaadás, az egymástól való tanulás jó példája. Előnye még a testvérek, barátok együtt maradása, jó közösség kialakítása. E csoportszerkezet és a program megvalósításának egyik legfontosabb feltétele a megfelelő gyermeklétszám (20 fő/csoport, maximum 25 fő).

Az optimális összetétel és a csoportlétszám, valamint az óvónők, dajkák felkészültsége és érdeklődése teszi lehetővé, hogy a feltételek adottak a pedagógiai program megvalósításához. A csoportos (5-35 perces), egyéni foglalkozások, kezdeményezések tervezésével és szervezésével valósulhat meg a gyakorlatban.

5.4. Szervezeti és időkeretek

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

5.4.1. Hetirend

A hetirend kialakítása a helyi adottságok, igények, lehetőségek, hagyományok figyelembe vételével, a helyzethez rugalmasan alkalmazkodva történik. Egy-egy téma köré csoportosított ismereteket, tapasztalatokat, élményeket dolgoz fel. A gyermekek életkorától, az évszakok befolyásoló szerepétől, a személyi feltételektől és a gyermekek fejlődési ütemétől függően a heti rendben a szabad játék időtartamának biztosításával, a tevékenységek sokszínű, sokféle variációja lehetséges.

5.4.2. Napirend

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A folyamatos, rugalmas napirend megkívánja egy szigorú, de nem túlszabályozott szokásrendszer kialakítását, amit minden óvónő a csoport sajátosságainak és a gyermekcsoportok összességének figyelembe vételével a csoportnaplóban rögzít.

Napirendünk időkerete 7 órától 17 óráig a mindenkori szülői igényekhez igazodva változhat:

07.00 – 07.30: Gyülekezés, játék a teremben, az udvaron (szabadon választott tevékenység) – összevont csoportban.

07.30 – 11.30: Játék a szabadban, a teremben (séta, mozgásos tevékenység), tevékenységi formák.

Ezen belül 08.00 – 08.30-ig folyamatos reggelizés.

10-15 perces együttlét, aminek nincs kötött időpontja és előre megtervezett tartalma. Mi „kupaktanács”-nak hívjuk. Ennek lényege, hogy együtt vagyunk, figyelünk egymásra, jó dolgokat hallunk, jót beszélgetünk, kacagunk, örülünk egymásnak, egymás ötleteit, felfedezéseit, élményeit meghallgatjuk. Falatkázás, ami általában gyűmölcs.

A délelőtti folyamán mindennapos testnevelésre is sor kerül.

11.30 – 12.00: Készülődés az ebédhez (átöltözés, tisztálkodás).

12.00 – 12.40: Ebéd.

12.40 – 13.00: Készülődés a délutáni alváshoz.

13.00 – 15.00: Mese, pihenés, alvás.

15.00 – 15.30: Folyamatos felkelés, testápolás, uzsonna.

15.30 – 17.00: Játék (amíg az időjárás engedi, az udvaron).

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

5.5. Az óvodai csoport kötelező dokumentumai

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

5.5.1. Csoportnapló

Minden óvodai csoportban csoportnaplót vezetnek az óvodapedagógusok a 20/2012. (VII.31.) EMMI rendelet előírása szerint.

91. § (1) Az óvodai csoportnapló az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.

(2) Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

(3) Az óvodai csoportnapló tartalmazza

a) a gyermekek nevét és óvodai jelét,

b) a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–ötéves, az öt–hatéves a hat–hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,

c) a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,

d) a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,

e) a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,

f) nevelési éven belüli időszakonként

fa) a nevelési feladatokat,

fb) a szervezési feladatokat,

fc) a tervezett programokat és azok időpontjait,

fd) a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,

fe) az értékeléseket,

g) a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményét,

h) a feljegyzést a csoport életéről.

5.5.2. Egyéni fejlesztési napló

A gyermekek fejlődéséről az óvodapedagógusok egyéni fejlődési naplót vezetnek a fenti rendelet szerint:

93/A. § (1) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

(2) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a) a gyermek anamnéziséét,
- b) a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatát,
- e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

5.6. Az óvoda kapcsolatai

1. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
2. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az

óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermek-jóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

3. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.
4. 4. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

Cél:

- Továbbiakban is a partnerközpontú működés biztosítása.
- Az intézmény eredményes munkájával a fenntartó és a szülők elégedettségének növelése.
- A már meglévő és kialakult szakmai kapcsolatok további mélyítése, az összedolgozás, együttgondolkodás lehetőségeinek felkutatása.

5.6.1. Közvetlen partnerkapcsolatok

óvoda - család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

Alapelvek:

- A nevelésben a család szerepe elsődleges, az óvodában építünk rá és kiegészítjük azt.
- Az óvodapedagógusok fogadják el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztalnak.
- Kapcsolatában éreztesse az őszinte odafordulást és a segítő szándékot addig a pontig, amíg a szülő ezt elfogadja.

- A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenysége során.
- Az óvodapedagógus ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában.
- Óvodapedagógusi feladat, hogy minden családdal megismertessük pedagógiai programunkat, így is segítve az együttműködést.

A kapcsolattartás formái:

- napi beszélgetés,
- családlátogatás,
- szülői értekezlet,
- nyitott óvoda,
- fogadóóra,
- közös programok, ünnepek,
- Szülői szervezet működésének biztosítása.

óvoda – általános iskola

Cél az óvodából iskolába való átmenet megkönnyítése, a zökkenőmentes iskolakezdés segítése.

A kapcsolattartás formái:

- Nagycsoportosok óralátogatáson vesznek részt, melynek keretében megismerkednek az iskolai környezettel és a tanítóval is.
- A leendő első osztályos tanító tájékoztatója az óvodai szülői értekezleten.
- Szakmai megbeszélések tartása az iskolai pedagógusokkal, a zökkenőmentes óvoda – iskola átmenet megvalósítása érdekében.
- Egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel.

óvoda – fenntartó

Cél a működés feltételeit javító, a szakmai munkát segítő jó kapcsolat megtartása.

A kapcsolattartás formái:

- Az óvoda vezetője részt vesz az önkormányzat képviselő testületi ülésein.
- Az óvodavezető napi munkakapcsolatban áll a hivatal dolgozóival.
- Éves beszámoló készítése az óvoda működéséről.
- Az óvoda által szervezett rendezvényekre a hivatal dolgozóinak meghívása.

óvoda – segítő szakemberek

Cél a gyermekek fejlődésének elősegítése, a rászorulóknak segítése.

- Logopédus heti gyakorisággal nyújt segítséget a gyermekek szakszerű ellátásában.
- Időszakonkénti kapcsolat az egészségügyi szakszolgálattal (gyermekorvos, védőnő, fogorvos).
- A segítő szakemberek felkérése, hogy igény szerint vállaljanak részt szülői fórumokon a nevelési és mentálhigiénés tájékoztatásokban.

óvoda – civil szervezetek

A Kurdon működő Német Nemzetiségi Önkormányzattal, Önkéntes Tűzoltó Egyesülettel és a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal a jó kapcsolat ápolása és továbbra is egymás kölcsönös segítése a cél.

5.6.2. Közvetett partnerkapcsolatok

óvoda – Pedagógiai Szakszolgálat

A kapcsolattartás formái:

- A Pedagógiai Szakszolgálat folyamatosan fogadja az óvoda által vizsgálatra küldött gyermekeket.

- Az általuk szervezett előadásokon részt veszünk, az ott hallottakat felhasználjuk nevelőmunkánkban.

óvoda – Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

- Kapcsolattartó: óvodavezető, gyermekvédelmi felelős.
- Együttműködés a veszélyeztetettség megelőzésében, a kialakult problémák megoldásában.
- Rendszeres megbeszélések tartása.

óvoda – közművelési intézmények

Évente több programra is elvisszük a gyermekeket, melyeket a különböző intézmények felkínálnak (Művelődési Ház, Könyvtár, Színház Dombóváron).

óvoda – szolgáltatók, közintézmény

A Kurdon található szolgáltatókkal és közintézménnyel, azok funkcióival megismertetjük a gyermekeket (posta, élelmiszerboltok, zöldséges, gababolt, rendőrőrs).

Az óvoda partnerkapcsolatainak fenntartását, bővítését kiemelten fontosnak tartjuk. A kapcsolatok elősegítésében, elmélyítésében együttműködő, vagy kezdeményező szerepet vállalunk.

5.7. Az óvoda hagyományai, ünnepei

Óvodai életünket, a játékokat, tapasztalatszerző alkalmakat, az évszakok adta lehetőségek köré építjük, szervezzük. Az évszakok változása adja nevelésünk meghatározó ritmusát.

Az évszakokat ritmikus váltakozásukkal, a jellegzetességeiket hordozó ünnepek és a hétköznapiak tagolják. Óvodánkban a készülődés gazdag tartalommal tölti ki az ünnepek előtti időszakot, hétköznapijainkat: az ünnepek képzeletkörében játszunk, ismerkedünk történeteikkel,

mítoszaikkal, az ünnepi alkalmak mondókás-énekes népi játékhagyományaival, vizuálisan is megjeleníthető szokásaival.

A készülődés, az ünneplés óvodai rendjének kialakításakor szem előtt tartjuk, hogy a magyar nép hagyományos kultúrájában minden ünnepnek helye és ideje van.

Örömteli élmény-nyújtás és közös együttlét a legfőbb célja. Családias, meghitt együttlét gyerekek, szülők, nagyszülők, óvónők, dajkák között. Ünnepekre hosszan készülődünk, évszakok lehetőségeit kihasználjuk.

Ünnepeink

Mikulás: várás, ajándékozás, csoportonként közös élményszerzés.

Karácsony: hosszú adventi készülődéssel várjuk az ünnepet (karácsonyi sütemény sütés), a csoportokban családias hangulatot teremtünk, együtt ünnepelünk a meghívott vendégekkel.

Húsvét: (hagyomány) locsolkodással, fészekben tojás kereséssel, élő nyuszival való játék, élménynyújtás.

Farsang: (hagyomány) bolondozós nap, sok mókával, játékkal, tánccal, együtt a szülőkkel, iskolás testvérekkel, rokonokkal. Minden évben a Művelődési Házban tartjuk, a nagy hely miatt, itt szabadon mozoghatnak a gyerekek. A szülők, óvónők, dajkák, gyerekek nagyon várják, hosszan készülünk rá, egész délután együtt vagyunk.

Március 15.: gyerekek számára érthető, átélhető módon, kokárda kitűzéssel ünnepelünk.

Anyák napja: csoportonként, anyukáknak bensőséges hangulat teremtés, meglepetés: virággal, verssel, énekkel, énekes játékkal, gyermekrajz ajándékozással történik.

Születésnapok: (csoportonként tartjuk) az egész nap a születésnapos napja, a csoport egész nap őt ünnepli. Jókívánságok, meglepetések sora, kis zsúr, amit a születésnapos tart.

Gyermeknap: délelőtti színes programok (légvár, arcfestés, csillámtetoválás, kutyás bemutató...), délután májusfa kitáncolás az óvoda udvarán, tábortűz – közös program a szülőkkel.

Nagycsoportosok elbúcsúztatása: szervezés módja a gyerekek, szülők ötletei, javaslatai alapján (évente változó lehet), vendégek, tanító.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A játék, vers, mese, rajzolás, mintázás, kézimunka, ének-zene, énekes játék, gyermektánc, a mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, munka jellegű tevékenységek, a tevékenységben megvalósuló tanulás:

Az óvodai élet tevékenységi formái az ONAP és az Óvodai nevelés játékkal, mesével (elmélet és módszertan) c. programunkban feldolgozottak szerint kerül részletezésre.

6.1. Játék

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánoszható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.
3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játé-

kokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabály-játékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia. /ONAP/

Cél:

Napirendünkben a játék kiemelt jelentőségű legyen. A játék közben fejlődik személyisége, érzelmi élete, értelmi képességei, akarati tulajdonságai, társas kapcsolatai, erkölcsi magatartása.

Feladat:

- A játék feltételeinek biztosítása.
- A játék személyiségfejlesztő hatásának kihasználása.
- Az óvónő modellértékű együttjátszása.
- Játék közben a gyermek sokoldalú megfigyelése.
- A gyermek fejlettségének megfelelő játékfolyamat segítése.
- Személyes kontaktus naponként kialakítása – élmények, problémák megbeszélése.
- Beszédkészség fejlesztése játék közben.
- A társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatása.

A játék több mint egy tevékenységforma a többi közül. A gyermek létformája, életkori szükséglete. A szimbólumok nyelvén kifejezett gyermeki kommunikáció, összetett viselkedési mód, a külső és belső valóság feldolgozásának lehetősége, a gyermeki tanulás igazi terepe és módja. Magában foglalja az óvodás gyermek fejlődése szempontjából

fontos tevékenységeket, ismereteket. Nevelőmunkánkban alapozó funkciója van, képességfejlesztő, ismeretszerző hatására építünk.

A játék folyamatát és módját teljes egésznek tekintjük. Teendőinket nem osztályozzuk játékfajták szerint, mert óvodáskorban a folyamatos differenciálódás ellenére sem különülnek még el egymástól, nem öltenek tiszta formát az egyes játékmódok. Az óvodásaink igazi játéka a szimbolikus játék, de az érzékszerveket ügyesítő, a tapasztaló, gyakorló, az építő, konstruáló, a dramatikus és a szabályjátékok is fontosak, a játszás folyamatában összefonódnak. A gyakorlás, a szerep, a konstruálás, a szabály együttesen vannak jelen a játékokban.

Teendők mindenekeelőtt, hogy biztosítsuk, a gyermek sokat, szabadon játszhaszon, vagyis utánozhasson, kipróbálhasson, kitalálhasson.

A szabad játék sohasem jelenti a gyermek magára hagyását a „felnőtt nélküliséget”. Az óvónő szerepe, a játékhoz való viszonya kettős: megengedő, támogató és modellnyújtó, együttműködő. Megengedő szerepében is ráfigyelő.

Az óvónő fontos dolga, hogy segítse begyűjteni az érdekes, jó játszás élményanyagát, motívum- és képzet elemeit. A maga érdeklődést keltő tevékenységével adjon követhető mintát a motívumok összerakására, változataira. A gyermekek magányos, páros vagy csoportos játéka mellett időnként maga is kezdjen valami érdekeset, amiből játék kerekedhet.

Találékonyságával, ügyességével segítse a gyermekeket a maguk kezdte játék céljának megfelelő sikeres továbbvitelében, hogy a játék gazdagodjék. Játék közben mintegy észrevétlen, szórakoztatva építse gyermeki műveltségüket a játékhoz illő vizuális megoldásokkal, mozgás mintával, versekkel, énekekkel, ismeretekkel. Segítse a társakhoz való alkalmazkodást, a társas kapcsolatok fejlődését, a szabályok betartását.

Megfelelő hely:

Fontos, hogy a gyermekek otthonosan, szabadon mozoghassanak játék közben a csoportszobában és az udvaron egyaránt. A csoportszobák berendezése lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek kuckókat találjanak vagy készítsenek, ahol egyedül vagy barátaikkal játszhatnak.

Ehhez mozgatható bútorok, szivacsszőnyegek, takarók, plédok állnak rendelkezésükre.

Elegendő idő:

Ahhoz, hogy a játék örömszerző, élményt nyújtó, fejlesztő legyen, a napirendben kellő időkeretet kell rá biztosítani. A játék az egész nap folyamatát végigkíséri. Biztosítjuk, hogy igény szerint több napon keresztül is játszhasssák ugyan azt a játékot.

Eszközök:

Játékeszközeink esztétikusak, jó minőségűek, könnyen kezelhetőek, fejlesztő hatásúak, a gyermekek méretéhez igazodóak.

A játékeszközök a gyermekek számára könnyen megközelíthető, elérhető helyen vannak.

6.2. Verselés, mesélés

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.
2. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.
5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.
6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.
7. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. /ONAP/

Cél:

- Mindennapos irodalmi élmény nyújtásával érzelmek megalapozása, erősítése, a kommunikációs készség fejlesztése.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok ápolása a mindennapos mondókázás, verselés során.
- A meséléssel a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének segítése.
- A meséssel - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárni a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek megismertetése.

Feladat:

- Nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó körülmények megteremtése az irodalmi művek befogadására.
- Változatos irodalmi élmények biztosítása.
- A gyermek beszédkedvének felkeltése.
- A mesélés, versmondás, bábozás, dramatizálás szokásainak, szertartásainak kialakítása.
- Változatos irodalmi élmények közvetítése, a magyar népmesék és műmesék megismertetésével, bővítve a világirodalom műveivel.
- Hagyományápolás, ünnepek színesítése, meghitté tétele az irodalmi alkotások által.
- Esztétikus, változatos eszközök biztosítása.
- A szülők figyelmének felhívása az élőlávás mese fontosságára.
- Könyvek szeretetére, megóvására nevelés.

Óvodai nevelésünkben a mese a játékhoz hasonlóan kitüntetett szerepű. A mindennapos mesemondással a sokat és jól játszó gyermek fejlődését más oldalról segítjük elő. A játék fizikai, cselekvő aktivitását mesehallgatáskor a ráfigyelés, a befogadás csendes, befelé forduló lelkiállapota, a képzelet, a gondolkodás elevenségével a belső képteremtésben megnyilvánuló aktivitás váltja fel.

A mesehallgatást is örömezés kíséri. Ráhangolódással, érzelmi kötődéssel kapcsolja a gyermeket a mesélő óvónőhöz, erősítve biztonságérzését. A mese társas élmény. Illik az óvodások szemléletmódjához, világképéhez. Híd a gyermek vágyai és a valóság között. Megjeleníti szorongásait és feloldást kínál neki. Az anyanyelv elsajátításának páratlan eszköze.

Meséket elsősorban a népmeséinkből választunk, de klasszikus és a kortárs meséket is szívesen hallgatják gyermekeink. A népmesék megőrzendő nemzeti értékeink. Anyanyelvünk dallamát, ritmusát, hangzókörét, szókészletét, nyelvi fordulatait tisztán közvetítik és öröközik át. A népmesék tiszta erkölcsre tanítanak, magyar népünk szép erkölcsi szokásaira.

Kisebb arányban válogatunk kiváló magyar íróktól is, prózai és rövid, verses irodalmi meséket.

Mondunk rövid, magunk kitalálta történeteket, elbeszéléseket is: magunkról, gyermekkorunkról, más gyermekekről, állatokról, családokról, az iskoláról, az alkalomhoz illő témáról.

A csoport mindkét óvónője kialakítja a maga mesekészletét, amit csak ő mesél. A gyermekek így ugyanazokkal a tagolásokkal, beszédfordulatokkal hallgathatják az ismétlések során újra és újra a mesét. Az óvónők évenként 8-10 új mesét mondanak, azokat és a régi kedvelt meséket sokszor ismétlik. A repertoár összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekcsoport életkor és fejlettség szerinti összetételét is. A mese kiválasztása hangulatilag kapcsolódhat az aznapi játékhoz, de attól független is lehet.

Fontos, hogy a mesemondáshoz kedvezőek legyenek a feltételek. Az óvónő kivárja, a mesemondásra utaló helyzet megteremtésével előidézi a meseváró együttlétet, csendet. Jó helye van a mesének a pihenés idején, elalvás előtt vagy szabadba készülés előtt.

A vers, a mondóka ritmusa, érdekes beszéd, amit mozgással kísérhetünk és hangulata szerint a játékhoz kapcsolhatunk. A játék mindennapos alkotóeleme. Az anyanyelvi nevelésünk hatásos eszköze.

Főként a népköltészet mondókaanyagából válogatunk. Minden helyzethez, játékra ösztönző képzetkörhöz találhatunk közöttük odaillőt, a kisebb és a nagyobb gyermekeknek valót. Sokat mondogathatjuk a gyerekekkel, nem tanítjuk didaktikai értelemben.

Nagy magyar költők gyermekeknek való verseiből is választunk az évszak, a megfigyelt természeti jelenség, tevékenységünk vagy az ünnepvárásunk hangulatának megfelelőt. Meghallgatásra és közös mondogatásra valót. Feladatunk a nagyobb gyermekeknél is a verselés élvezetessé tétele és nem a teljesítményelvű gyakoroltatás.

Mondókázni, verselni az óvónővel kettesben, vagy kisebb csoportban is lehet, a nap folyamán bármikor.

Az óvónőnek legyen versekből, mondókákból is gazdag tudáskészlete, amelyből bármikor előhívhatja a helyzetnek megfelelőt.

6.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

1. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.
2. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.
3. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
4. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. /ONAP/

Cél:

- A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, formálása, zenei anyanyelvének megalapozása.
- Az éneklés örömének felfedeztetése, az együttes éneklés közösségalkító élményének átadása.
- A zenei tevékenységet segítő mozgáskultúra, a mozgásanyanyelv megalapozása.
- Zenei ízlés, esztétikai fogékonyság alakítása.
- Zenei képességek fejlesztése.
- A zenehallgatási anyag megfelelő megválasztása.

Feladat:

- A zenei nevelés alapvető tárgyi feltételeinek megteremtése.
- Az éneklés, zenélés megszerettetése.
- Az örömteli közös éneklés által valósuljon meg a közösségformálás, a szülőföldhöz ragaszkodás és a nemzeti identitástudat megalapozása.
- Az adott csoport képességszintjének megfelelő zenei anyag kiválasztása.
- Ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése.
- Tudatos, tervszerű, változatos fejlesztő hatások megszervezése.
- Népi gyermekjátékok megismerése, hagyományteremtés a gyermektáncokon keresztül.
- Az esztétikus járás, mozgás, testtartás formálása.

Óvodai zenei nevelésünk a dallam, ritmus, mozgás együttes élményére, a mondókás, énekes játékokra épül. A zenei anyanyelvet alapozzuk meg.

Az örömteli játék közben megkedveltetjük az éneklést, fejlesztjük a gyermekek ritmusérzékét, zenei hallását – emlékezetét, - alkotókedvét. Az óvónő énekével, hangszerjátékával a zene iránti érdeklődésre, fogékonyságra indítunk, a bontakozó zenei ízlést formáljuk.

Sokat énekelgetünk az óvónő vagy a gyermekek kezdeményezésére. Az éneknek, zenének bármikor helye lehet a nap folyamán. Kapcsolódhat játékhelyzetekhez, manuális tevékenységekhez, természeti megfigyeléseinkhez, pihenéshez. A közös együttlétekkor a szabadban és a szobában gyakran játszunk körjátékokat.

Tiszta forrásból, a magyar népi mondókakincséből, gyermekjáték dalokból válogatunk. Szem előtt tartjuk a kodályi tanítást: „Óvodáskorban a magyarság tudatalatti elemeinek beültetése, lassú kifejtése a feladatunk!”.

Hangkészletükben, ritmikájukban, a hozzájuk kapcsolódó játékban a gyermekek életkorához illőt, kisebbeknek és nagyobbaknak valót választunk.

A zenei készségfejlesztés lehetőségeit a mondókák, dalos játékok magukban hordozzák. Alkalmazásuk, kihasználásuk csak az óvónőnek jelent feladatot, a gyermekek számára az énekhez, mondókához vagy bizonyos helyzethez kapcsolódó játék.

A zenei készségfejlesztés óvónői feladatai:

- az egyenletes lüktetés érzékeltetése,
- a ritmus kiemelése,
- a motívumok kiemelése,
- a zenei ellentétpárok halk-hangos, magas-mély, lassú-gyors megfigyelése, megkülönböztetése, alkalmazása,
- zörejek, hangok hangszínének megkülönböztetése, felismerése,
- dallam felismerése dúdolásból, hangszerjátékból, kezdő, belső és záró motívumokból, a dallam jelre való elbújtatása és előhívása,
- belső hallásra, éneklés nélkül mondókák, dalok ritmusának megjelenítése,
- ritmus és dallamvisszhang,
- egyszerű térformák követése, egyszerű tánclépések,
- zenei improvizáció ritmussal, dallammal, szöveggel.

Az óvónőnek sok mondókát, éneket kell tudnia a gyermekek szórakoztatására. Gazdag repertoárja a biztosítéka, hogy mindig talál a helyzethez valót. Biztos módszertani tudásával érheti el, hogy a készségfejlesztés alkalmai belesimuljanak az örömteli közös játékba, tevékenységbe.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

1. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a

belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

2. Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.
3. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.
4. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
/ONAP/

Cél:

- Fejlődjön kézügyességük, vizuális alkotókészségük és esztétikai igényük.
- Vizuális tapasztalatok nyújtása egyéni és életkori sajátosságoknak megfelelően.
- A gyermeki igény felkeltése az alkotásra, a szabad önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az élmények befogadására.
- A gyermek képzeletének kibontakoztatása, belső képének gazdagítása.
- Ismerjék, használják az óvodai ábrázolás, manuális tevékenység eszközeit, technikáit.
- A szép iránti nyitottság, esztétikai érzékenység, igényesség, tiszta munka kialakítása.

- A gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása és a tehetségek bátorítása.

Feladat:

- Kézmozgás ügyesítése, finommotorika koordinált fejlesztése.
- Az anyag sokszínű tulajdonságainak, variálhatóságának tapasztalása.
- Az egyéni fejlettség figyelembevétele, differenciált fejlesztés, tolerancia és empátia érvényesítése.
- Az ábrázoló tevékenység során a megfelelő szokás- és szabályrendszer kialakítása.
- Különböző technikák megismertetése a rajzolás, a festés, a mintázás és a kézimunka során.

Az ábrázoló tevékenységek: a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, konstruálás, a kézimunka változatai, a gyermek önkifejezésének eszközei. E tevékenységek közben fejlődik képzelete, kreativitása, formálódik képi-plasztikai kifejezőképessége, gazdagodnak tér-, forma-, szín képzetei, eszközhasználatuk pontosabbá válik.

A termeinkben nyugodt helyet biztosítunk ahhoz, hogy amikor a gyermekeknek kedvük tartja rajzolhassanak, festhessenek, gyurmázhassanak, hajtogassanak, tépkedhessenek, ollóval vághassanak, a játékuhoz eszközöket barkácsolhassanak.

Az óvónő sokféle anyaggal, a vizuális kifejezés változatos formáival, technikával ismerteti meg a gyermekeket. Megmutatja az eszközök célszerű használatát. A technikai megoldásokra ad mintát, a téma a gyermek kedve szerint való, valamint a készítés folyamata és öröme a fontos, nem az eredmény, ezért azt nem minősítjük.

Az ábrázoló tevékenységben felhasználjuk, megismertetjük a magyar népi kultúra tárgykészítő hagyományait. Törekszünk a természetes anyagok sokszínű felhasználására. Alkalmazzuk a népművészet motívumkincsét.

6.5. Mozgás

1. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
2. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
3. A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.
4. A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. /ONAP/

Cél:

- Az egészségmegőrzésen túl a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgás megszerettetése.
- A mozgásszint fejlesztése, a mozgástapasztalatok bővítése, gyakorlati lehetőségek biztosításával.
- A mozgásos játékok segítségével a gyermek egyéni szükségleteinek, természetes mozgásának (járás, futás, ugrás, függés, támasz, dobás, egyensúlyozás) és testi képességeinek (erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség) fejlesztése.
- Az egészséges életvitel, az egészséges életmódhoz szükséges készségek, a jártasságok alapozása, erősítése és a mozgáskultúra iránti érdeklődés felkeltése.
- A mozgás a gyermek számára pozitív élményt nyújt, és újabb cselekvésre készíteti őket.
- Szeretnénk, ha a mozgás a gyermekek természetes igénye lenne a későbbiek folyamán is.

Feladat:

- A mozgásigény maximális kielégítése, a mozgás megszerettetése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.
- Sok gyakorlással a mozgáskészségek alakítása (természetes mozgások).
- Kondicionális, koordinációs képességek, fizikai erőnlét, állóképesség fejlesztése.
- Mozgáson keresztül személyiségfejlesztés, az értelmi struktúrák, szociális képességek fejlesztése.
- Játékos mozgások teremben és szabadlevegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán és szervezett formában.
- A mindennapos testnevelés tervezése, megszervezése és biztosítása.

A mozgás a kisgyermek életteni szükséglete. Növekedésüknek, szervezetük egészséges fejlődésének feltétele. A mozgás erősíti teherbíró-képességüket, fejleszti erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat, jó hatással van akarati tulajdonságaik alakulására.

Az óvodában a mozgásos játékokkal és a játékos testedzéssel segítjük elő a gyermekek természetes mozgásainak gyakorlását, fejlődését. A mozgásos játékok szervezett és spontán alkalmi a szabadban és a szobában mindennaposak. 30-40 perces játékos testedzést minden csoportban hetenként egyszer tartunk, naponta pedig sor kerítünk néhány perces mindennapos testnevelésre.

A legfontosabb, hogy a gyermekek sokat és szabadon mozoghassanak: járkálhassanak, futkározhassanak, ugrándozhassanak, bújhassanak, kúszhassanak, egyensúlyozzanak, mászhassanak, dobhassanak, hajíthassanak. Legyen részük sok mozgásos tapasztalatban, élményben.

A mozgásos játékok a természetes mozgásokra épülnek, ezért kiváló lehetőségei fejlesztésüknek. A szabadban a gyermekek spontán játéka mellett az óvónő minden nap kezdeményez mozgásos játékot: mozgásutánzó, fogó-futó, labdával, karikával, ugrókötéllal ügyeskedő, ugró-szökdelő és versenyjátékokat.

A nagymozgásos magyar népi gyermekjátékok a mozgásügyesség, a ritmikus, zenés mozgások a mozgáskultúra fejlesztésének kiváló alkalmi. Ezen kívül egyedülálló lehetőségei a magyar mozgás formái, alaki, ritmikai jegyeinek beültetésére a gyermekek mozgásműveltségébe. Minden nap játsszon ezek közül is az óvónő a gyermekekkel.

A játékos testedzés a játék örömforrására, a gyermekek természetes mozgásait változatos formában magában foglaló, a gyermeket utánzásra ösztönző játékokra épül. Mozgáskedvük ébrentartására, a mozgásra való serkentésükre, a mozgásformák vonzó formában való gyakorlására színes, változatos eszközöket, tárgyakat is alkalmazunk.

A testedző játékok célszerű kiválasztása, összeállítása az óvónő biztos módszertani tudását feltételezi.

A játékokban legyen mód a nagymozgás és finommotorika fejlesztésére:

- a járás, a futás változatos formáinak, alakzatainak, ritmikájának,
- a bújás, csúszás, mászás irányban, tempóban, támaszfogásban, eszközben változatos megoldásainak,
- az egyensúlyozás különböző nehézségi fokú formáinak,
- a testhelyzetek, a kar-, törzs-, lábmozgások lehetőségeinek,
- az ugrásformák változatainak,
- a dobások eszközökben, fogásmódokban, irányokban, távolságban különböző fajtáinak gyakorlására.

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

1. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
2. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
3. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.
4. Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szo-

kásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására. /ONAP/

Cél:

A szűkebb és tágabb környezet spontán, közös és célirányos felfedezése által a környezettudatos magatartás kialakítása, fejlesztése.

A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményének megismertetése. A nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek szeretete, védelme.

Feladat:

- A gyermekek minél több tapasztalatot és ismeretet szerezzenek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről életkorukat megfelelő szinten.
- Szeretet, kötődés és felelősségérzet kialakítása az őket körülvevő környezethez, megfelelő értékrend megalapozása a természet és a világ dolgai iránt.
- A gyerekek nyitottságára építve lehetővé tenni, hogy rácsodálkozhassanak a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre.
- Játékos tevékenységek közben a világ mennyiségi, formai összefüggéseinek felfedeztetése és tapasztalása.
- A matematikai érdeklődés felkeltése az egyéni fejlődés függvényében (matematikai alapfogalmak, 10-es számkörben tő- és sorszámnevek, relációk megtapasztalása, megismerése).

Az óvodapedagógus feladata a környezettudatos magatartásformálás alakítása.

A külső világ tevékeny megismerése során a kisgyermek tapasztalatokat szerez természeti-, emberi-, tárgyi környezetéről, annak formai, mennyiségi, téri jellemzőiről, viszonyairól. A környezetről szerzett tapasztalatai segítik az életkorának megfelelő tájékozódását, eligazodását, pozitív érzelmi viszonyának kialakulását a természethez, az emberi alkotásokhoz. Tanulja védelmüket, az értékek megőrzését.

Óvodai nevelésünk természet közeli. Az élőlényekkel, az állatokkal való kapcsolatunk segítik, hogy természetes környezetben megfigyelhetjük őket, az udvaron elhelyezett madáretető is e célt szolgálja.

A gyermekekkel a szobában csíráztatott, hajtatott, ültetett, gondozott növények közvetlen környezetükbe hozzák a természetet. Az óvoda kertjében nyomon követhetjük a zöltségek, növények fejlődését, gondozását. A zöltségekből, gyümölcsökből közösen készített finomságok is természeti tapasztalataikat gazdagítják.

Az óvoda környékén, a sétáink közben háziállatokkal, madarakkal találkozhatunk. A természeti környezetünkhöz tartozó szőlőhegy, erdő, a Kapos folyó, a tágabb környezetünkben fellelhető vadaspark (Gyulaj, Lengyel-Anna-fürdő) a megfigyelés, tapasztalatszerzés kiváló lehetőségeit kínálják az élővilággal való kapcsolatunkban.

Az élettelen környezet elemeivel, jelenségeivel, az anyagok tulajdonságaival való ismerkedésünk élményszerű alkalmai az érzékszervi megtapasztalásokra építő játékaink, „kísérletező tapogatózásaink”.

Építünk falusi világunk lehetőségeire, amely az emberek munkája, az ember alkotta környezet megtapasztalásának számtalan lehetőségét hordozza.

Nyitott szemmel és szívvel élünk környezetünkben.

A környező világról közösen szerzett élményeinkről időnként kisebb csoportban vagy az egész csoport részvételével elbeszélgetünk. Felidézzük az átélteteket, élménytöredékeket és mintegy észrevétlen hozzájárulunk feldolgozásukhoz, az ismeretek elemi szintű elrendezéséhez.

A környezettel való ismerkedés közben spontán és szervezett módon matematikai tartalmú tapasztalatokkal, ismeretekkel is gazdagodnak a gyermekek. A mennyiségi-, formai-, nagyságbeli-, téri viszonyok

megismerésére való nevelésünkben a játék- és tevékenységközpontúság érvényesül.

Az óvónő dolga, hogy az alkalmazott módszer szerinti szervezeti formában teremtsen lehetőséget:

- a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítására – a szétválogatásra, sorba rendezésre, ítéletalkotásra,
- a számfogalom építésére- mennyiségek, halmazok összemérésére, párosítására, számlálására, a sorszámolásra, a különböző egységekkel való mérésre,
- tapasztalatok szerzésére a geometria köréből – elgondolás és minta szerinti építésre, alkotásra, a szimmetria megtapasztalására, a síkban és térben való tájékozódásra.

6.7. Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt napi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.
2. A gyermek munka jellegű tevékenysége:
 - örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
 - a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
 - a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.
3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét,

reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. /ONAP/

Cél:

- A gyerekek értékteremtő és együttműködő képességének fejlesztése.
- Az öntevékenység lehetőségének megteremtése, a munka integráló szerepének kihasználása.
- A munkavégzéshez szükséges attitűd kialakítása.

Feladat:

- Figyelembe vesszük a gyerekek életkori sajátosságait, fizikai képességeit, motiválhatóságát.
- Minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy önállóan, saját tempójának megfelelően elvégezhesse az önmagával kapcsolatos teendőket.
- Nagy hangsúlyt fektetünk az önkiszolgálásra, mely már az óvodás kor kezdetén igen jelentős.
- A munkajellegű tevékenységek nevelő értékére nagy hangsúlyt fordítunk.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a munka és a munka jellegű játékos tevékenység. Nevelő értéke felbecsülhetetlen: önállóság, segítőkészség, felelősség, céltudatosság, kitartás.

A munka jellegű tevékenységek a gyermekek óvodai életének természetes velejárói, tapasztalatszerzésük forrásai.

Az óvodás évek alatt, a gyermekek- egyéni fejlődési ütemük szerint – egyre önállóbbak a saját személyükkel kapcsolatos tevékenységekben: öltözködés, testápolás, étkezés.

A felnőttek példája nyomán, előbb a felnőtteknek segítve, majd önállóan is részt vesznek a környezetük rendjének helyreállításában, környezetük ápolásában, a növénygondozásban. Közreműködnek játékok, könyvek, más eszközök javításában. Kisebb megbízásokat teljesítenek.

Bekapcsolódnak, együtt végzik az óvónő kezdeményezte munkajellegű játékokat: babaszoba takarítása, babaruhák mosása, süteménykészítés, zöldség- és gyümölcssaláta készítése.

A munkajellegű tevékenységek fejlesztik a gyermekek akarati tulajdonságait, eszközhasználatát. A közös tevékenység jó hatással van az egymáshoz való alkalmazkodásukra. Mások munkájának megbecsülésére tanítja a gyermekeket és a munkához való pozitív viszonyukat alapozza meg, egyben reális önértékelését is kiépítjük.

6.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:
 - az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
 - a spontán játékos tapasztalatszerzés;
 - a játékos, cselekvéses tanulás;
 - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
 - az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
 - a gyakorlati problémamegoldás.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. /ONAP/

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Feladat:

- A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire épített tevékenységek, amelyek az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezett időkeretekben valósulnak meg.
- A különböző tevékenységek és élethelyzetek megteremtésével, gyakorlásával életkorhoz és egyéni élethelyzethez igazodó műveltség-tartalmak közvetítése.
- Olyan tevékenységformák kialakítása, amelyek segítségével a gyermekek felfedezhetik és cselekvő tanulással sajátíthatják el a szükséges ismereteket és technikai eljárásokat.
- Az óvodapedagógus feladata a tanulásirányítás során, hogy személyre szabott pozitív értékelésével elősegítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;

- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A szabad témaválasztású játékos tanulás során a feldolgozandó témáknak nincs merev időhöz és alkalomhoz kötött kerete. Egy-egy tematika a gyermekek és az óvónő közös együtt tervezésével együtt munkálkodásával születik meg. A lényeges ebben az, hogy valódi tapasztalatok során, a szülői ház segítségével, új módon történik a tanulás, nem kizárólag az óvónő által összeállított terv alapján.

Az óvodapedagógus követi a gyermekek igényeit, a játék, a tanulás során megfelelő kereteket, alkalmakat és eszközöket biztosítva a gyermekcsoportnak.

Képességeik fejlesztésének tág teret biztosítanak a térképészeti kreativitást is fejlesztő lehetőségei. Játékaik, játékos tanulási helyzeteik során, szabadon szerezhettek valódi élethelyzetekben tapasztalatokat, fejlődhet problémamegoldó képességük. A hátrányos helyzetű gyermekek személyre szóló fejlesztését differenciáltan valósítjuk meg. A tehetséges gyermekeket segítjük abban, hogy érdeklődésük szerint több ismeretet sajátítsanak el, mint azonos korú társaik.

6.9. A tevékenységek tervezésének gyakorlata óvodánkban

Nem követjük a mindent, részleteiben előretervezés gyakorlatát. A kisgyermekek nevelésében fontosnak tartjuk a rugalmasságot és a spontaneitást. Gyermekcsoportonként óvodai életünk tevékenységeit, az adott időszakhoz illő játékokat, dalokat, verseket, meséket, manuális elfoglaltságokat, tapasztalatszerző alkalmakat tervezzük meg, laza kerettervi formában, az alkalmazott módszernek megfelelően rövidebb-hosszabb időegységre. Fontos a testi, lelki és szociális jólét biztosítása, a gyermek érdekének érvényesítése.

Az „Óvodai nevelés játékkal, mesével” módszerrel dolgozó óvónők évszakonként, 1 hetes időszakra készítik el kerettervüket. Mindig az az óvónő foglalja írásba, aki abban az időszakban délelőtti beosztásban dolgozik. A kerettervben elsősorban az óvónő által indítható, évszakhoz kötődő játéklehetőségeket, az ünnepekre készülődés lehetséges játékait, majd a játékokhoz illeszthető tevékenységek tartalmát gondolják el, rögzítik:

- Verselés, mesélés
- Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Mennyiség, tér, forma ismeret
- Mozgás, játékos testedző foglalkozások
- A külső világ tevékeny megismerését szolgáló élményszerző lehetőségek, séták, kirándulások

Mindkét óvónő külön feljegyzi azokat a kisebb és nagyobb gyermekeknek való verseket, mondókákat, meséket, amelyeket ő mesél a gyermekeknek.

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek egyrészt belső érése folytán, másrészt külső ráhatások (családi és óvodai nevelés), ingerek eredményeként az óvodáskor végére, 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges testi, lelki fejlettséget, szociális érettséget.

Belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból majd az iskolában iskolássá érik.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az óvodapedagógusok a gyermeki fejlődés nyomon követését óvodába lépéstől az iskolakezdésig helyi dokumentumban rögzítik.

Az iskolába lépéshez szükséges fejlettség meglétét a szülőkkel konzultálva állapítjuk meg.

Azoknál a gyermekeknél, akiknél bármely téren lemaradás tapasztalható, a megfelelő szakember vizsgálatára és véleményére alapozunk.

A sajátos nevelési igényű gyermekek iskolaérettségét az illetékes szakértői bizottságok állapítják meg.

Iskolaérettnek tekinthetjük azt a gyermeket, aki:

- eljut az első alakváltozáshoz, arányosan fejlett,
- megkezdődik a fogváltása,
- mozgása összerendezettebb, harmonikus,
- mozgását, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan képes irányítani,
- nyitott, érdeklődő, kíváncsi,
- a tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek (emlékezet, észlelés, érzékelés, szándékos bevésés, felidézés, figyelem, gondolkodás),

- érthetően, folyamatosan kommunikál, végighallgatja és megérti mások beszédét,
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, betartja azokat,
- feladattudata kialakulóban van,
- érdeklődéssel várja az iskolakezdést.

Óvodáskor végére várakozásunk szerint programunk segítségével olyan gyermekeket szeretnénk az óvodából elbocsátani, akik:

7.1. Az egészséges életmód alakításának érdekében

- Ismerik és önállóan végzik egészségügyi szükségleteiket.
- Önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, öltözködnek, helyesen használják a zsebkendőt.
- Tudják, hogy a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztása nem egészséges.
- Tisztában vannak azzal, hogy a zöldségek, gyümölcsök és tejtermékek rendszeres fogyasztása az egészséges életmód részei.
- Egyéni szükségletüknek megfelelően, önállóan szednek ételt, öntenek folyadékot.
- Készség szinten használják az evőeszközöket, kialakulnak kulturált étkezési szokásaik.
- Tudnak önállóan öltözni, vetkőzni, ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A környezetükben igyekeznek rendet tartani, ruhájukat esztétikusan helyére teszik.
- Megfelelő mozgáskultúrával rendelkeznek, mely alkalmassá teszi őket az iskolai rend elfogadására.
- Tisztában vannak a beszélgetés, a személyes kapcsolatok fontosságával és a közösség megtartó erejével.
- Érti és használja a gondozás közben előforduló német szavakat, kifejezéseket, udvariassági formákat.

7.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés területén

- Nyitottak a világ felé, érdeklődők tanulási lehetőség iránti vágy él bennük. Megismerték a szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszere-tet a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja. Rá tudnak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Empátiával, szeretettel fordulnak embertársaik felé.
- Megfelelő szociális érettséggel képesek a változó helyzetek elfoga-dására.
- A csoportba érkező felnőtteknek és gyerekeknek példamutatás után köszönnek. Csoportba lépéskor üdvözlük a csoportban lévő felnőttet és a társakat.
- Az iskolai tanulásban való aktív részvételhez megfelelő szintű fejlett-séggel, önállósággal rendelkeznek.
- Elsajátították a véleményalkotó képességet, megfelelő szintű önér-tékelésük van.
- Tudnak önállóan döntést hozni problémahelyzetekben is.
- Mernek felelősséget vállalni tetteikért.
- Képesek az egyenrangú kapcsolatok kiépítésére.
- Kreativitásuk és fantáziájuk megfelelően alakul, egyéni képességeik szerint.
- A természet szeretete, környezetük óvása a teremtet világ őrzését is jelenti számukra.
- Rendelkeznek a gyakorlati élethez szükséges alapvető képességek-
kel.
- Ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez és óvodájukhoz, érzelme-
iket ki is fejezik.
- Segítenek egymásnak, érdeklődnek egymás iránt.

- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatni a felnőttek, gyerekek közléseit.
- Konfliktusaik megoldására törekszenek a megbocsátás és bocsánatkérés mintájával.

7.3. Értelmi és anyanyelvi nevelés

Értelmi nevelés

A gyermekek rendelkeznek olyan kompetenciákkal, - kognitív képességekkel és koruknak megfelelő ismeretekkel - melyek birtokában képessé válnak a megszerzett tudás alkalmazására,

- múltbéli tapasztalataikra építve felfogják környezetének eseményeit, jelenségeit,
- kialakul tér-és időészlelésük,
- önkéntelen figyelmük szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart, figyelmüket képesek megosztani,
- sokoldalú tevékenység során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképességük,
- képesek úgynevezett gondolati, vagyis megértésen alapuló emlékezésre, tudatos emlékezetbe vésésre,
- képesek emlékképek kombinálására, új alkotására, különbséget tesznek a valóság és a képzelet világa között,
- meglátnak dolgok közötti összefüggéseket, a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól el tudnak vonatkoztatni, lényeges jegyek alapján általánosításokra képesek,
- szemlélhető tapasztalatból kiinduló összefüggések révén ok-okozati összefüggéseket felismerik,
- tapasztalatainknak, ismereteiknek gazdagsága által problémamegoldó képességük az önálló problémamegoldás felé halad.

Anyanyelvi nevelés

- A gyermekek eljutnak arra a szintre, hogy aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket, választékosan, gazdag szókincssel mesélnek.
- Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, törekszenek a történetek logikai, időrendi sorrendjének követésére.
- Figyelmesen, nyugodtan képesek végighallgatni a másik megnyilatkozásait.
- Helyesen használják a névmásokat, névutókat, igeidőket, módokat. Kialakul a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
- Beszédüket érzelmeik által kiváltott természetes gesztus, arcjáték kíséri.
- Tisztán ejtik a szavakban a beszédhangokat.
- Beszédhelyzetekhez illő állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel, hangsúllyal használják.
- Ismerik és használják az udvariassági szófordulatokat.
- A jellemző mesefordulatok kifejezései is megjelennek a mindennapi beszédben.

7.4. Játék

- A gyermekek képesek egyazon játéktémában huzamosabb ideig együtt játszani.
- A játzó csoportok között jó, társas kapcsolat alakul ki egymás játékát kiegészítik.
- Egymás szerepjátékát segítik, képesek szerepet vállalni, megosztani, arról lemondani.
- Elképzeléseiknek megfelelően játékeszközöket készítenek, azokat játékaikban alkalmazzák (dramatizálás, bábozás).
- Készek bonyolult építmények létrehozására.
- Kedvelik a szabályjátékokat, és törekszenek a normák betartására.

- Társas viselkedésükben megjelennek az emberi együttélés alapvető szabályai.

7.5. Verselés, mesélés

- A gyermekek kérik és várják a mesét, verset, örömmel hallgatják a történeteket.
- Szívesen mondogatnak rímusokat, verseket, mondókákat.
- Szívesen mesélnek, báboznak és jelenítenek meg dramatikus játékkal egyszerűbb meséket.
- Beszédfegyelmük, szókincsük fejlődik.
- Fejlődik gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük.

7.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Önállóan és örömmel kezdeményeznek dalokat, mondókákat, játszanak dalos játékokat.
- Próbálkoznak az egyedüli énekléssel is.
- Az éneklésbelső igényükké válik.
- Esztétikus szép mozgásra törekednek.
- A zenehallgatásra szánt műveket egyre nagyobb figyelemmel hallgatják.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat. (mély-magas, gyors-lassú, halk-hangos).
- Egyre jobban érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

7.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni benne.
- A felkínált eszközöket készségszinten kezelik, élményeiket a vizuális nyelv segítségével is ki tudják fejezni.

- A megismert technikákat változatosan, és egyre nagyobb önállósággal alkalmazzák.
- Bátran használják és keverik a színeket.
- Az emberábrázolásban megjelennek a részletek.
- Tevékenyek, ötletesek a téralakításban.
- Örömet lelnek saját- és társaik az alkotásaiban.
- A tehetségek kibontakozása.

7.8. Mozgás

- Szeretik és igénylik a mozgást.
- A csoportszobában, az udvaron, a szabadban önállóan is megtalálják azokat a mozgáslehetőségeket, amelyek élvezetet nyújtanak számukra.
- Betartják a szabályokat, a balesetek elkerülése érdekében, vigyáznak önmagukra, és társaikra.
- Töreksenek a gyakorlatok pontos, esztétikus végrehajtására (gimnasztika).
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebb, ügyesebb, megfelelő ritmusúvá válik.
- Cselekvőképességük egyre gyorsabb, mozgásuk egyre kitartóbb, erősödik akaraterejük.
- Megismerik saját képességeik lehetőségeit és korlátait.
- A környezetükben segítségre szoruló társakkal szeretettel, együttérzéssel törődnek.

7.9. A külső világ tevékeny megismerése

- Ismerettel rendelkeznek önmagukról, családjukról, az őket körülvevő emberi környezetről.
- Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását.
- Jól tájékozódnak szűkebb környezetükben / óvoda, lakóhely / ismeretekkel rendelkeznek tágabb környezetükről.

- Ismerik a környezetükben élő állatokat, növényeket, azok gondozását és védelmét.
- Azonosítani tudják az évszakokat jellemző jegyeik alapján, segítséggel tájékozódnak az időben / év, hó, hét, nap, napszak/.
- Ismerik az időjárásnak az élőlényekre gyakorolt hatását.
- Ismerik a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, a gyakorlatban alkalmazzák azokat.
- Megnevezik és azonosítják az emberi test részeit. Ismerik az érzékszerveket és azok funkcióit, védelmét.
- Kialakulóban vannak azok az alapvető magatartási formák, szokások, amelyek e természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Nyitottak a „külső világ” történései iránt.
- Igényesek környezetük tisztaságára.
- Képesek gondolataikat érzéseiket jól érthetően, összefüggően megfogalmazni, kifejezni.
- Életkoruknak megfelelően értik meg a természetben meglévő ok-okozati összefüggéseket.
- Életkoruknak megfelelő környezettudatos magatartást tanúsítanak.

7.10. Munka jellegű tevékenységek

- Az önmagukkal kapcsolatos minden tevékenységet önállóan végzik.
- A közös munkákat önként vállalják, pontosan teljesítik.
- A naposi teendőket önállóan, igényesen végzik.
- Az egyéni megbízatásokat szívesen teljesítik.
- Észreveszik, ha a társaiknak, vagy egy felnőttnek segítségre van szüksége.
- Megtanulják a különböző munkák során használt eszközök helyes, balesetmentes használatát.
- Részt vesznek környezetük rendjének megtartásában.
- Óvják, védik és gondozzák a környezetükben élő élőlényeket.

- Az alkotó munka megtapasztalt örömeivel készülnek az iskolai feladatokra.

7.11. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- Meglátják, és élvezik a környezetükben rejlő szépségeket, ragaszkodnak szülőföldjükhöz.
- Óvják, védik környezetüket, vigyáznak a rendre, szándékosan nem bántják az élőlényeket.
- Észreveszik a környezetben és természetben lévő egyszerű ok-okozati összefüggéseket.
- Aktívan részt vesznek a hagyományok ápolásában.
- Tudják a személyes adataikat, lakcímüket.
- Ismerik a környezetükben élő növény és állatvilágot.
- Gyakorolják az elemi közlekedési szabályok betartását.
- Szívesen számlálgatnak, méregetnek, ismernek egyszerű matematikai kifejezéseket.
- Tudnak összehasonlítani mennyiség, méretkiterjedés, forma, és szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra-balra irányokat, értik a helyet kifejező névutókat.
- Az őket érdeklő problémákat belső késztetés hatására igyekeznek megoldani.
- Törekcszenek a pontosságra.
- Tisztában vannak emberségük határaival, de a tőlük elvárható felelősségével is.
- Személyiségük sérülése nélkül képesek lesznek eleget tenni az iskolai követelményeknek.
- A gyermekek ismeretei segítsék elő a kudarcok elkerülését az iskolában.

8. GYERMEKVÉDELEM AZ ÓVODÁBAN

Alapja:

Gyermekvédelmi és Köznevelési törvény

Gyermekei jogok chartája

Felelőse:

Gyermekvédelmi felelős

Óvodapedagógusok

Célja:

- A gyermekekre ható környezet figyelemmel kísérése.
- A szülők nevelése, segítése, olykor az egész család „gondozása”, védelme.
- A prevenció, a gyermekek fejlődésének nyomon követésével, szükség esetén szakorvosi vizsgálatának kezdeményezése, szervezése.
- A gyermek pozitív személyiségfejlődésének segítése.

Feladata:

- Folyamatos kapcsolattartás a szociális és gyermekvédelmi szervekkel.
- A családok helyzetének tapintatos feltárása.
- A gyermekekre való fokozott odafigyelés által a személyiségfejlődési problémák időben történő felfedezése (nehezen nevelhetőség; testi, szellemi fejlődésben való elmaradás), a veszélyeztettség kialakulásának megelőzése.
- Szülők tájékoztatása a lehetséges támogatásokról, kedvezményekről.
- A nevelőtestület számára folyamatos tájékoztatás a gyermekvédelemmel, sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos törvényi változásokról, helyi rendeletekről, ill. annak beépítése mindennapi munkánkba.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése érdekében szakemberek segítségével történő együttműködés.

A gyermekvédelmi megbízott feladatai:

- A gyermekvédelmi megbízott a nevelőtestület egyik tagja, a gyermekvédelmi munkát szervezi, irányítja.
- A helyi programban kitűzött feladatokat minden óvodapedagógus elvégzi, a gyermekvédelmi felelős irányításával
- Minden nevelési év elején összegyűjti a HH, HHH, veszélyeztetett gyermekek adatait.
- A nevelési év kezdetén munkatervet készít, mely tartalmazza a kapcsolattartás formáit, csoportos óvónőkkel, szülőkkel, orvossal, védőnővel, önkormányzattal.
- Segíti az óvodapedagógusok gyermekvédelmi munkáját.
- Kapcsolattartás külső intézményekkel (családsegítők, egészségügyi intézmények, nevelési tanácsadó).
- Továbbképzéseken, tanácskozásokon vesz részt, az ott hallottakról tájékoztatja kollégáit.
- Az évente készült gyermekvédelmi kimutatás tartalmazza:

Óvodások számát, ebből:

- ✓ HH gyermekek számát,
- ✓ HHH gyermek számát,
- ✓ veszélyeztetett gyermekek számát,
- ✓ három vagy több gyermekes családban élők számát,
- ✓ fogyatékos gyermekek számát,
- ✓ csonka családban nevelkedők számát,
- ✓ veszélyeztetettség okait.

A gyermek veszélyeztetettségét vizsgáló szempontok lehetnek:

- nevelési hiányosságok,
- anyagi problémák, rossz lakásviszonyok,
- megromlott családi kapcsolat,
- egészségügyi problémák.

Az óvoda gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztését kifejtett pedagógiai tevékenységet.

9. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Cél:

A gyermek aktuális fejlettségéből kiindulva, egyéni fejlődési ütemét figyelembe véve, az egyenlő hozzáférést biztosítva, a társa-szociális környezetből érkező hatásokra építve tudatosan nevelünk.

A gyermek érje el önmagához képest a készségeinek és képességeinek megfelelő legmagasabb fejlettségi szintet, ami hozzájárul a sikeres iskolakezdéshez.

Óvodánkra jellemző:

- Változó szociális háttérrel érkeznek a gyermekek, a gyermekvédelmi munka éppen ezért szerteágazó.
- Romániából is érkeznek családok, eltérő társadalmi és gazdasági háttérrel.
- Növekedett a gyermeküket egyedül nevelők aránya.

Preventív gyermekvédelem:

- Előtérbe helyezzük az óvoda dolgozói és a szülők közötti jó kapcsolatot, együttműködés kialakítását.
- Fontosnak tartjuk a helyes viselkedési és együttélési szokásrendszer kialakítását a gyermekekben, a hiányzó ismereteik pótlását.
- A személyiséglapon, nevelési terveinkben rögzítjük a feladatainkat.
- Fejlesztő nevelésünkben a logopédussal együttműködünk.

A törvény a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket két nagy csoportra osztja:

- hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű,

- különleges bánásmódot igénylő gyermekek:
 - ✓ sajátos nevelési igényű,
 - ✓ beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő,
 - ✓ kiemelten tehetséges gyermekek

A különleges bánásmód egy speciális szükséglet, ami lehet átmeneti vagy állandó. Okai lehetnek biológiai, pszichológiai, vagy szociális jellegűek.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekről részletesen a Pedagógiai programunk „4.4. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése” pontjában foglalkozunk.

MELLÉKLET

10. A Kurdi Napsugár Óvoda és Konyha német nyelvi programja

Német, mint idegen, második nyelv az óvodában – kétnyelvű óvodai nevelés bevezetése

Amit az idegen nyelvről, mint második nyelv megismertetéséről, kétnyelvű óvodai nevelésről általánosságban tudni érdemes:

Aki arra vállalkozik, hogy kicsi gyermekeket vezessen be valamelyik idegen nyelv világába, örömteli, ám nehéz és felelősségteljes munkába kezd. Jól kell ismernie a gyermekek belső világát, rendelkeznie kell jó kapcsolatteremtő képességgel, és biztos nyelvtudás birtokában kell, hogy legyen az illető, azért hogy eredményes munkát végezhesen.

Akkor tekinthetjük eredményesnek munkánkat, ha nem csupán néhány dal, vagy versike megtanítását tűzzük ki célul – bár rendkívül fontosak ezek a kis műalkotások, a kicsinyek nyelvtanításában-, hanem azt, hogy folyamatos és következetes nevelés nyomán reagáljon a gyerek az idegen nyelvű megszólításokra, képes legyen megérteni a számára adott utasításokat, esetlegesen arra, hogy maga is kezdeményezzen az adott nyelven. Nem mindegy, hogy mit tanítunk, hogyan és mikor! A kétnyelvű csoportban a gyermek alapvető szükségleteit, különösen a hovatartozás és a szeretet szükségletét kell kielégíteni. Figyelemmel kísérjük a gyermekeket, a biztonság és védettség érzését nyújtjuk nekik. Az óvónő feladata, hogy a gyermekkel szoros, közvetlen, érzelmmel teli kapcsolatot építsen ki, a gyermek biztonságérzésének erősítésével.

További fontos feladatai közé tartozik az egyértelmű, kifejező mimika és gesztus, valamint a megfelelő magatartás, amelyekkel tökéletessé és szemléletessé teszi a beszédhelyzetét.

Az óvodások nyelvelsajátítása várhatóan sikeres lesz, ha biztosítjuk a gyermeknek az óvónő és a gyermek közötti interakciót, a mondókás játékok nagyon kedveltek, és erősítik a válaszadási készséget.

A gyermek passzív szókincse ebben az életkorban mindig nagyobb, mint az aktív. A nyelvi nevelésben alapelv, hogy a gyermeket anyanyelvén neveljük. Azon a nyelven, amit megért és amint nehézség nélkül tud kommunikálni. Azok a gyerekek, akiknek az anyanyelve magyar, azok ezen a nyelven nevelődnek, beszélnek és gondolkodnak. Ezért a magyar nyelv mellé a nevelési év elejétől kezdve nyelvi gyakorlatok, ú. n. német nyelvű mondatmodellek, illetve szituációhoz és konkrét cselekvéshez kötött német nyelvű mondókák versikék kerültek bevezetésre, melyeket rendszeresen és naponta használunk, ismételünk. Ez a gyakorlás és ismétlés erősíti a gyermek biztonságérzetét és a nyelvelsajátítás eredményességéhez és a német nyelv könnyebb megértéséhez vezet.

A második nyelven kommunikáló óvónő felelősségteljes feladata, hogy az anyanyelvet és a második nyelvet a szituációnak megfelelően váltogassa, a nyelvhasználat világos és érthető legyen, hogy a nyelvváltás ne okozzon zavart. Idővel kialakul a gyermekekben és természetessé válik számukra a második nyelv használata a mindennapokban. A gyerekek a második nyelvet mindig ahhoz a konkrét személyhez kötik, aki ezt a nyelvet használja, megszokják és természetessé válik számukra ez a beszédhelyzet. A gyerekek passzív szókincse, idegen nyelvi beszédértésük az évek folyamán ez által folyamatosan gyarapodik, fejlődik.

Az óvónő feladata, aki a kétnyelvű nyelvi nevelést végzi:

- A kétnyelvű csoportban teremtsük meg azt a tanulási légkört, amelyben spontán, utánzásos tanulás valósul meg, a játéktevékenységek segítségével
- A német nyelvet a szituáció és cselekvésorientált tanulás útján közvetítjük
- A megértést, sokféle szemléltető eszközökkel végzett kezdeményezés segíti elő
- A német nyelvet az óvodai élet mindennapjaiban alkalmazzuk.

A nyelv jellemzőit versekkel, dalokkal, dalos játékokkal lehet leginkább érzékeltetni. A gyermekek a nyelv zenéjét, intonációját, tökéletesen képesek felfogni, a megértést segíti az imitáló mozdulatokkal való kísérés is.

Örömmükkel abban, hogy számukra új, szokatlan hangokat, szavakat, mondatokat utánoznak. Sikerélményt jelent nekik a mondókák, énekek reprodukálása. Artikulációs bázisuk igen gazdag, ezért a helyes kiejtés könnyen rögzül. Egy 4 – 5 éves gyerek akár már egész verseket képes elsajátítani és visszaadni. A gyerekek figyelmét észrevehetően a ritmus ragadja meg, az vezető, pozitív érzelmeit pedig a második nyelv iránt első-sorban nem a tartalom váltja ki, hanem a zenéség, a ritmus. Emellett nagyon fontos, hogy a ritmus és mozgás szorosan összekapcsolódik. A gyerekeknek a mozgás életelemük, és ebből következik, hogy mozgásos átélésében igen fontos a ritmus, a mozgás segítségével érti meg helyzetét, igazán ez a második nyelv alkalmazása során kerül leginkább felszínre. Az óvodás korú és kisiskolás gyerekek igen fogékonyak mindenre, így az idegen nyelvre is. A második nyelv bevezetésekor el kell érniük, hogy figyelmüket felkeltsük és a későbbiekben meg is tartsuk azt.

A nyelvelsajátítás és megismerés során mindig építünk a gyerekek élénk fantáziájára és érzelemgazdagságára, ezt a nyelv rögzítéséhez felhasználhatjuk. A gyerekek emlékezete, ebben a korban tartós, hisz agyuk önkéntelenül tárolja azokat az ismereteket, amelyek felkeltették érdeklődésüket és érzelmileg hatottak rájuk. Ebből következik, hogy nyelvtanítás módszerének alapja a szemléltetés. Ez lehet maga a tárgy, amit a kezébe foghat a gyerek, lehet maga a cselekvés, amit ő maga elvégez, lehetnek különböző szituációk vagy képek, amelyek segítségével felidézhetők a már hallott élmények, működhet gazdag fantáziájuk.

Megvalósítás:

Az idegen nyelv megismertetése 3 – 8 éves gyerekeknél kizárólag a játékos tevékenységen alapulhat. A gyerekek játékaikat, élethelyzeteit, az adott szituációt lehet és kell felhasználnunk és sajátos módon irányítanunk célunk elérése érdekében.

- Gyakorló játékok – Pl.: a bábozás, autózás, állatfigurákkal való manipulálás mind alkalmat teremt a cselekvések, tárgyhoz kapcsolt mondanivalók állandó ismétlésére.
- A gyermekdalok a nyelv természetes ritmikáját követő, jó hanglejtéssel előadott szövegek. A gyermekeket a szavak ritmusa, hangzá-

sa, a bennük rejlő zeneiség ragadja meg első sorban. A ritmikus szavak ismétlése a gyermek beszédtanulását szolgálja, sőt élvezetet nyújt számára akkor is, ha annak értelmét esetleg még nem is ismeri.

- Gyakoriak a játékos szóismétlések is, illetve hogy a gyerekek idegen nyelven is próbáljanak szavakat, rövid kifejezéseket ismételni, interakciót kezdeményezni.
- A gyerekek érdeklődését, pl. szavak jelentése idegen nyelven, mindig ki kell elégíteni.
- A mondókák, versek, rövid mesék elsajátítása előtt mindig elmondjuk, hogy miről szól. Ha minden gyerek figyel, akkor lassan sorról, sorra haladva utánzásos ismétléssel memorizálják a gyerekek a versek, mondókák szövegét. Segíti a memorizálást, ha a gyerekek rögtön imitáló mozgással kísérik azt, amit énekelnek, szavalnak. Amiről mesélünk, énekelünk, alkalmanként le is rajzolhatjuk, így jobban megjegyzik a gyerekek, miről beszélgettünk aznap, s otthon könnyebben el tudják mesélni a szülőknek.
- Minden nagyobb, összefüggő témát összefoglalásként, vizuális tevékenységgel zárunk, hogy a rögzítés, a megértés, illetve az elsajátított ismeretek megőrzése minél tartósabb legyen.
- Szólnunk kell a mesék szerepéről a nyelvtanításban. Nem kétséges, hogy helyet kell kapniuk mindennapjainkban a meséknek is, hisz a mese iránti igény életkori sajátosság. A mesék fejlesztik a gyerekek szövegértő képességét, beszédkészségét, kifejezőképességét. A mesékben lévő ismétlődések, ismerős helyzetek visszatérése az öröm forrása, valamint fokozza a gyermekek biztonságérzetét a világban. Idegen nyelvű mesélés során nyelviileg egyszerűen kell a mondatokat megfogalmazni, törekedni kell a minél sokszínűbb szemléltetésre, lehetőség szerint minél többszöri bábozásra. Idegen nyelven való mesélést a középső – nagycsoportban lehet elkezdeni próbálgatni. A bábok segítenek a gyerekekben a félelmek, gátlások leküzdésében, pozitív érzelmi viszonyt könnyebben tudnak kialakítani.
- Állandó ismétlés és mondatmodellek fontossága:

Meggyőződésünk, hogy az a gyerek, aki a nevelés folyamán állandóan vagy igen gyakran hallja a magyarul elhangzó kérések, utasítások után ugyanazt németül, megérti, s előbb – utóbb megjegyzi, később a magyar nyelvtől függetlenül is reagál rá. Ha sokat betegeskedik, sokat hiányzik a közösségből, akkor sem marad el társaitól, hiszen ezek a kifejezések állandóan ismétlődnek. Óvodás korban célszerű megvárni amíg, a gyerek esetleg otthon is magától kezd el, próbálkozik németül énekelni, szavakat mondogatni, mondókát visszaadni, a szülőknek csupán figyelemmel kell kísérniük ezt a folyamatot, erőltetni nem szabad. Nagyon fontos, hogy magyar anyanyelvű gyerekekkel, magyar anyanyelvi környezetben, a magyar nyelv elsődlegességét hangsúlyozva kell megtalálnunk a helyes arányt anyanyelvi és idegen nyelvi foglalkozások között, és természetesen mindezt, játékos és „észrevétlen” formában, a gyerekek minél egészségesebb személyiségfejlődése, beszédfejlődése érdekében.

Német nyelvi nevelési koncepciónk:

Programunk alappillére tehát kettős: a gyermeki érzelmekre építve megalapozza a második, idegen nyelvhez való pozitív viszonyulást, a hatékony megismerés és elsajátítás érdekében; és hangsúlyozza a gyermek kreatív, alkotó tevékenységét.

A KIS- ÉS KÖZÉPSŐ CSOPORTRA JELLEMZŐ NYELVI TAPASZTALATOK

Cél, hogy a gyerekek örömmel vegyenek részt a kezdeményezéseken, érdeklődésüket és figyelmüket felkeltsük a német nyelvre jellemző fonetikai sajátosságokra. Nyitottá és kíváncsivá tegyük őket a második nyelv iránt.

Feladat: olyan szituáció megteremtése, melyben a gyermekek kíváncsiságára és játékoságára építve tudjuk elképzeléseinket megvalósítani. Az anyag feldolgozása során különböző módszereket alkalmazunk. A német nyelv megismertetésénél is azok a szempontok határozzák meg a módszereket, amelyeket a magyar nyelvi foglalkozások feldolgozásakor alkalmazunk.

A megvalósítás módja kötetlen formában történik, fontos eleme az egy nyelvű foglalkozásvezetés. Minden németül elhangzó utasítást – miután ez mindig cselekvéssel párosul – mutogatással kíséri az óvónő, lehetőleg

ne fordítson semmit, a gyerekek maguktól jönnek rá a jelentésre. Ebből alakul ki később a gyerekek passzív szókészlete, vagyis már érteni fogják a gyakorlatok elvégzéséhez szükséges utasításokat mutogatás nélkül is.

Az óvónő módszerei a célok és feladatok megvalósítása érdekében:

- Élményszerű ismeretátadás: Bábozással. A megvalósítás során mindig kesztyűbábót használunk motivációként (Hansi a nyuszi báb). A báb megjelenése egy újfajta játékhelyzetet jelent a gyermekek számára. Azt tapasztalják, hogy a báb másként beszél, érdekes játékokat kínál nekik.
- Gyakorló játékok során adódó szituációk kihasználása a nyelvi fejlesztésre
- Óvodapedagógus alapos idegen nyelvtudása: Annak érdekében, hogy a gyermekek helyes fonetikai, nyelvtani beszédre tehessen szert.
- A gyermekek szókincsének bővítéséhez a szóanyagot a közvetlen környezetükből merítjük. Ehhez nyújtanak segítséget a versek, mondókák, dalok, dalos játékok, mesék.
- A feldolgozás hatékonysága érdekében minél több szemléltető eszköz (képeskönyv, síkbáb, kártya, kép stb.) használunk, illetve nagy hangsúlyt fektetünk a közvetlen tapasztalatszerzésre, cselekedtetésre.
- A tervezés: Célszerű párhuzamosan haladni a Helyi Óvodai Nevelés Programja által kijelölt anyaggal, a magyar éves ütemtervvel. Ez még ugyan kezdetben nehezebben mehet, mert az alapszókincs kialakítása sok időt vesz igénybe.

NAGYCSOPORTRA JELLEMZŐ NYELVI TAPASZTALATOK

Cél, hogy a gyermekek aktívan vegyenek részt a kezdeményezéseken érdeklődésük és figyelmük fenntartásával sajátítsák el az új, egyre bővülő fonetikai és nyelvtani ismereteket.

Feladat: a kis-középső csoportban elsajátított alapokra építve bővüljön a gyermekek szókincse, tisztán, jól artikulálva ejtsék a szavakat.

A megvalósítás módja: ugyanúgy lehetőleg kötetlen formában történik, mint a kis-középső csoportban. Az eltérés az anyag feldolgozásában mu-

tatkozik meg, mivel a megismerés mélyül, több tevékenységi terület lép be.

Az óvónő módszerei a célok és feladatok megvalósítása érdekében:

- Továbbra is dominál az élményszerű témafeldolgozás, de itt már nem feltétlenül fontos a báb állandó jelenléte.
- Az új szavakat a már megismert szószerkezetekben alkalmazva a nap folyamán többször ismételjük.
- Minden kínálkozó alkalmat megragadunk – játék és egyéb tevékenységekre – a német nyelv és a helyes kiejtés gyakorlására. Nem fordítjuk le a mondanivalónkat az anyanyelvre, igyekszünk minél többször kommunikálni a második nyelven.
- A kezdeményezéseket érdekes és változatos eszközökkel vezetjük, cselekvés végzése közben rögzítjük az ismereteket.
- A tervezés: nagycsoportban már tudatosabban tervezünk, hogy a két nyelv anyaga szorosan épüljön egymásra. Ez azt jelenti, hogy a magyar nyelvű megismerésnek mindig meg kell előznie a német nyelvű feldolgozást.

AZ ÓVODAI ÉS AZ ISKOLAI IDEGENNYELVOKTATÁS EGYMÁSRA ÉPÜLÉSE

Az alapok intézményes lerakása az óvodákban és az általános iskolák alsó tagozatain történik, ezért a két intézmény közötti átmenet megkönnyítése fontos feladat.

Az óvodai idegen nyelvi nevelés keretén belül a beszélőkedv kialakítása helyett meg kell elégednünk a gyermek passzív szókincsének, illetve a beszédértés fejlesztésével. A társalgási szituációban való megnyilvánulás az iskolás korra jellemző inkább.

Nagycsoportba járó gyermekek mind aktív részt vevői a kétnyelvű nevelésnek, így az iskolára való felkészítés biztosított. Sajnos a beszéd szintjére nemigen, vagyis nem sokan jutnak el, de a passzív szókincsük sokat fejlődik, értik az alaputasításokat, ismernek sok német nyelvű gyermekdalt, mondókát, rövid versikét, (melyeket az iskolában is előkerülnek majd), ezek ritmusai megragadnak bennük, és erre jól tud építeni az iskola. Óvodás gyermekeink nyitottá válnak a német nyelv iránt és megismerik az alapokat, pozitív viszony alakul ki bennük a német nyelv iránt, meg-

szeretik azt. A helyi általános iskolában német nemzetiségi osztályban az óvodaihoz hasonlóan és módszereinket követve az iskolai órákat is játékos formában szervezik.

11. PROGRAMUNK BEVÁLÁSÁNAK ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE – INTÉZMÉNYI ÖNÉRTÉKELÉS

Pedagógiai Programunk beválásának ellenőrzési és értékelési rendszerének célja, hogy az óvodánkba járó gyermekek személyiségfejlődését a lehető legtökéletesebb módon biztosítsuk.

Az ellenőrzés folyamatát, a rendszer jogszerű működésének és hatékonyságának alapjait, a program tartalmi elemeit a vonatkozó törvények alapján határoztuk meg.

Az ellenőrzés és értékelés rendszere

Külső ellenőrzés:

- Törvényességi ellenőrzés: Tolna Megyei Járási Hivatal - Hatósági Osztály
- Pedagógiai – szakmai ellenőrzés:
 - ✓ Pedagógus munkájának ellenőrzése és értékelése
 - ✓ Vezető munkájának ellenőrzése és értékelése
 - ✓ Intézményellenőrzés és értékelés

Belső ellenőrzés:

- Vezetői ellenőrzések - munkaterv szerint
- Önértékelés – önértékelést támogató munkacsoport
 - ✓ Pedagógus önértékelése
 - ✓ Vezető önértékelése
 - ✓ Intézmény önértékelése

Az intézményi önértékelés alapját képező saját, egyedi elvárás rendszerünket az Önértékelési szabályzat tartalmazza.

Pedagógiai programunk megvalósulásának hatékonyságát elsősorban

- a kijelölt célok megvalósulása,
- az óvodás gyermekek személyiségének fejlődése és eredményeik,
- valamint a szülők elégedettsége igazolja vissza.
- A kijelölt célok megvalósulását a külső és belső ellenőrzés igazolja vissza.
- A gyermekek fejlődését megfigyelés és értékelés erősíti meg.
- A szülők elégedettségére elégedettségi kérdőívek adnak választ.

A Pedagógiai program bevalásának ellenőrzése és értékelése során a fent említett bevalási vizsgálatok segítségével szerzett adatokat, tapasztalatokat, véleményeket, eredményeket, értékeket feldolgozzuk, elemezzük, értékeljük és következtetéseket vonunk le.

12. FELHASZNÁLT IRODALOM

- Az óvodai nevelés országos alapprogramja
- Zilahy Józsefné: Óvodai nevelés játékkal, mesével 1. Elmélet és módszertan, Eötvös József Könyvkiadó, 1996.
- Bakonyiné Vince Ágnes, Benis Mária, Dr. Gerő Zsuzsa, Járó Katalin, Dr. Kalmár Magda, Kósáné Dr. Ormai Vera, Szabadi Ilona: A gondolkodás fejlődése és fejlesztése óvodáskorban. Közgazdasági És Jogí Kiadó, 1989.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában 1992.
- Dr. Tótszőllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában 1994.
- Zilahy Józsefné: Mese - vers az óvodában Eötvös József Könyvkiadó
- Zilahy Józsefné: Nevelés az óvodában verssel - mesével 1989.
- Hátrányos helyzetű 3 - 7 éves korú gyerekek integrált óvodai nevelése Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. 2012.
- Mérei Ferenc V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan. Budapest: Medicina, 2006.

